

Institutionen för samhälls- och välfärdsstudier – ISV
LiU Norrköping

Mediers framställning av ”romer”

– En diskursanalys

Emma Björn & Rebecka Ekström

Handledare: Sabine Gruber

Examensarbete på grundläggande nivå år 2015
Socionomprogrammet i Norrköping

Linköpings universitet

Linköpings universitet, ISV, 601 74 NORRKÖPING

	Institution, Avdelning Department, Division Institutionen för samhälls- och välfärdsstudier Socionomprogrammet i Norrköping	Datum 2015-06-05
---	---	--------------------------------

Språk Language ☒ Svenska/Swedish ☐ Engelska/English	Rapporttyp Report category Nivå examensarbete Grundläggande nivå	Handledare: Sabine Gruber
--	--	-------------------------------------

<p>Titel: Mediers framställning av “romer” – En diskursanalys</p> <p>Title: Media production of “Roma” – A discourse analysis</p> <p>Författare: Emma Björn och Rebecka Ekström</p>
<p>Sammanfattning</p> <p>I Europa har det under de senaste åren vuxit fram ett nytt problem för länderna att hantera. Den fria rörligheten mellan de länder som omfattas av Schengen-avtalet underlättar för människor att förflytta sig och söka försörjning i annat land. Detta har resulterat i att diskriminerade minoriteter som har svårt att komma in på arbetsmarknaden i sina hemländer tar sig till andra länder och försörjer sig genom tiggeri. Romer är en av Europas mest diskriminerade minoriteter, både i dagsläget och ur ett historiskt perspektiv. EU-medborgare som tigger är ett relativt nytt fenomen, den forskning som finns visar att de är en mycket utsatt grupp och mycket grundar sig i att de inte har tillgång till mottagarlandets välfärdssystem. Medier spelar en stor roll i att konstruera och reproducera bilder av olika grupper i samhället och syftet med denna studie var därför att undersöka hur just denna grupp framställs i svenska medier.</p> <p>Studiens empiriska material omfattas av 21 artiklar ur fyra av de största dagstidningarna i Sverige. Materialet analyseras utifrån diskursanalytiska verktyg och resultatet lyfts fram med hjälp av socialkonstruktionism som vetenskaplig utgångspunkt och utgår därmed från att verkligheten är socialt konstruerad. Diskursanalysens teoretiska grunder används som ett kompletterande perspektiv för att undersöka hur denna verklighet skapas. Analysen förstärks ytterligare genom etnicitet som ett teoretiskt begrepp. Analysen visar tre framträdande diskurser i artiklarna; diskursen om romer som “de andra”, diskursen om tiggare som offer för kriminalitet samt diskursen om romers utanförskap. I analysen framträder även en diskursiv förskjutning från en kriminalitetsdiskurs mot en utanförskapsdiskurs. Resultatet visar att diskurserna i medier byggs upp kring beskrivningar av romer och tiggare som offer och bilden förstärks genom skribenternas språk och ordval. Vi vill genom denna diskursanalys belysa mediernas makt att både konstruera och reproducera bilden av ”romer”.</p>
<p>Nyckelord EU-migranter, romer, tiggare, diskursanalys, offer, utanförskap</p>

Förord

Det har varit en utmanande men lärorik process som har lett till en ökad förståelse för hur medier faktiskt påverkar våra uppfattningar om olika samhällsfenomen.

Vår uppsats hade inte utvecklats till det vi idag kan presentera utan den handledning vi har fått under våren. Vi vill därför passa på att framföra ett tack till vår handledare Sabine Gruber utan vars engagemang och intressanta reflektioner uppsatsen inte hade blivit densamma.

Emma och Rebecka

Maj 2015

Sammanfattning

I Europa har det under de senaste åren vuxit fram ett nytt problem för länderna att hantera. Den fria rörligheten mellan de länder som omfattas av Schengenavtalet underlättar för människor att förflytta sig och söka försörjning i annat land. Detta har resulterat i att diskriminerade minoriteter som har svårt att komma in på arbetsmarknaden i sina hemländer tar sig till andra länder och försörjer sig genom tiggeri. Romer är en av Europas mest diskriminerade minoriteter, både i dagsläget och ur ett historiskt perspektiv. EU-medborgare som tigger är ett relativt nytt fenomen, den forskning som finns visar att de är en mycket utsatt grupp och mycket grundar sig i att de inte har tillgång till mottagarlandets välfärdssystem. Medier spelar en stor roll i att konstruera och reproducera bilder av olika grupper i samhället och syftet med denna studie var därför att undersöka hur just denna grupp framställs i svenska medier.

Studiens empiriska material omfattas av 21 artiklar ur fyra av de största dagstidningarna i Sverige. Materialet analyseras utifrån diskursanalytiska verktyg och resultatet lyfts fram med hjälp av socialkonstruktionism som vetenskaplig utgångspunkt och utgår därmed från att verkligheten är socialt konstruerad. Diskursanalysens teoretiska grunder används som ett kompletterande perspektiv för att undersöka hur denna verklighet skapas. Analysen förstärks ytterligare genom etnicitet som ett teoretiskt begrepp. Analysen visar tre framträdande diskurser i artiklarna; diskursen om romer som "de andra", diskursen om tiggare som offer för kriminalitet samt diskursen om romers utanförskap. I analysen framträder även en diskursiv förskjutning från en kriminalitetsdiskurs mot en utanförskapsdiskurs. Resultatet visar att diskurserna i medier byggs upp kring beskrivningar av romer och tiggare som offer och bilden förstärks genom skribenternas språk och ordval. Vi vill genom denna diskursanalys belysa mediernas makt att både konstruera och reproducera bilden av "romer".

Innehållsförteckning

1. Inledning.....	5
Problemformulering	5
Syfte och frågeställningar	7
Avgränsningar av det empiriska materialet	7
Att ställa sig vid sidan om diskursen	7
Disposition	8
2. Bakgrund	9
Läget i Sverige och i Europa.....	9
Rättigheter inom EU och i Sverige	10
3. Tidigare forskning	12
Forskning om tiggeri	12
Forskning om tiggande romer i medier.....	14
Forskning om medier och hemlöshet.....	14
Forskning om social exkludering av hemlösa.....	16
Sammanfattning	16
4. Teoretiska perspektiv och begrepp.....	18
Socialkonstruktionism.....	18
Diskursanalys som teori	19
Etnicitet	20
5. Metod och metodologiska överväganden.....	22
Förförståelse och studiens trovärdighet	22
Urvalsprocess och genomförande	24
Empiriskt material	24
Analytiskt tillvägagångssätt	25
Studiens framställning.....	26
Etiska överväganden	27
Metodologiska överväganden	27
6. Resultat och Analys.....	30

Diskursen om romer som “de andra”	30
Diskursen om tiggare som offer för kriminalitet	34
Diskursen om romers utanförskap	35
Diskursens förskjutning och mediers inflytande.....	41
7. Diskussion	44
Avslutande diskussion.....	44
Slutsatser	46
Kunskapsbidrag och förslag till vidare forskning.....	47
8. Referenser.....	48
Tryckta referenser	48
Elektroniska källor	51
Offentligt tryck.....	51
Bilaga 1 - Sammanställning av artiklar	

1. Inledning

Fattigdom och tiggeri har alltid varit ett socialt problem för välfärdsstaten att hantera. Nu är det aktuellt igen men med ytterligare en dimension, många av de uppmärksammade personer som tigger i dagens Sverige omfattas inte av det svenska välfärdssystemet. Debatten har vuxit sig stark och omfattar både lokal och nationell nivå. Det förs en diskussion om tiggeri över sociala medier och bland politiker, flera partier har till exempel tagit upp frågan om att förbjuda tiggeri. Vi började själva uppmärksamma att antalet personer som tigger på gatorna i vår hemstad ökade och i samband med detta uppmärksammade vi även en ökad rapportering om dessa människor i olika medier. De här personerna pratar inte svenska, är inte svenska medborgare och omfattas inte av det svenska socialförsäkringssystemet. Frågor dök upp hos oss om varifrån de kommer och varför de tvingas sitta på gatan och tigga vilket resulterade i en nyfikenhet att ta reda på mer. Ett sätt att läsa om dem var genom den ökade debatten i medier och det blev då tydligt hur den diskurs som presenteras där kan påverka vår uppfattning och vår "kunskap". Därav intresset för att genomföra denna studie.

Problemformulering

Enligt en rapport från Socialstyrelsen (2013) har gruppen, som de kategoriserar hemlösa EU-migranter¹ blivit allt synligare i samhället. Rapporten belyser livssituationen för denna grupp som mycket utsatt och menar att det därför är av vikt att deras livsvillkor och behov synliggörs (Socialstyrelsen, 2013:16).

Inom EU råder fri rörlighet för alla EU-medborgare vilket innebär att en medborgare i ett EU-land har rätt att vistas och söka arbete i ett annat EU-land. När man vistas i ett annat land har man dock inte rätt att ta del av det landets socialförsäkringssystem utan är skyldig att försörja sig själv. När länder i Europa drabbas av arbetslöshet och ekonomisk kris tenderar människor att söka sig utanför landets gränser för att söka försörjning. De EU-migranter som kommer till Sverige kommer, enligt Socialstyrelsen, med anledningen av att de vill försöka skaffa sig ett bättre liv och de kommer främst från Östeuropa, oftast Rumänien. Många saknar dock arbete och använder tiggeri, gatumusicerande och att panta burkar som inkomstkälla (Socialstyrelsen, 2013:16, 23-24). Under tiden EU-medborgare söker arbete i ett annat EU-land har denne uppehållsrätt, lyckas EU-medborgaren inte få ett arbete eller försörja sig på annat sätt kan uppehållsrätten avbrytas. Detta leder till att många då väljer att söka hjälp hos ideella sektorn för att undvika kontakt med myndigheterna i landet. Ett indirekt resultat av detta är liten vetskap om denna grupp hos svenska myndigheter (ibid. 26) men även att ideella verksamheter får ta ett allt större ansvar att hjälpa dessa

¹ Ett samlingsbegrepp för personer som är medborgare i ett annat EU-land än Sverige eller är medborgare i ett land som har undertecknat EES-avtalet (Socialstyrelsen, 2013:15).

människor när de inte klarar att försörja sig själva. Barn- äldre- & jämställdhetsminister Åsa Regnér säger i ett uttalande till Folkbladet den 4 februari 2015 att det inte finns några planer på att ändra i regelverk så som Socialtjänstlagen för att kunna hjälpa den här gruppen, utan att det är hemländerna som bär ansvaret för sina medborgare (Folkbladet, 2015). Men faktum kvarstår att utsatta grupper av människor lever på Sveriges gator under extrema förhållanden, sovandes i bilar och med knappt någon mat för dagen.

Då massmedier enligt maktutredningen (SOU 1990:44) är det tredje maktcentrat i Sverige spelar de en stor roll hur de beskriver olika grupper i samhället. De kan med språket skapa åtskillnader av grupper, ett "vi och dem", "det normala och icke-normala". Mediers uppgift är att kontrollera och granska makten men de har inte själv samma kontroll för att granska sin egen roll i reproduktionen av etniska orättvisor (SOU 2006:21). Statens Offentliga Utredningar studerade år 2006 vilken betydelse medier har för strukturell diskriminering. När det kommer till våra föreställningar om vad som är normalt och onormalt, önskvärt och icke-önskvärt, möjligt och orealistiskt spelar medier en viktig roll. Statens offentliga utredningar menar till och med att medier utgör en nyckelroll för människor att förstå världen och att vår faktakunskap och våra tolkningar kommer från medier (SOU 2006:21, s. 9). Situationen med det ökade antalet människor som tigger framställs ofta i negativa ordalag av privatpersoner i sociala medier, så som Facebook och andra forum. I och med mediers inverkan på människors tolkningar och den bild som ges i sociala medier blir det intressant att titta på hur medier beskriver EU-medborgare som tigger i Sverige.

Ett socialt problem kan enligt Anna Meeuwisse och Hans Swärd beskrivas som något som, av allmänheten uppfattas att, samhället ska göra något åt (Meeuwisse & Swärd, 2002:27). Sociala problem kan skapas diskursivt genom att allmänheten blir delaktiga i olika mediers konstruktioner av verkligheten (ibid. 30). Line Vikkelsø Slot skriver att det medier lyfter upp på dagordningen är oftast det som görs till föremål för den offentliga uppmärksamheten. Om medierapporteringen av ett ämne är problemcentrerad utgör det också grunden för vad människor bildar sig för uppfattning (Vikkelsø Slot, 2004:165). Öppnare gränser och bättre kommunikation kan leda till att gamla sociala problem framträder i nya former. Tiggeri definierades som ett socialt problem på 1800-talet vilket ledde till att staten fick ett visst ansvar att med hjälp av organiserade insatser lösa problemet. I dagens välfärdssamhälle anses inte att någon ska behöva tigga, dock har tiggeri de senaste åren återigen uppmärksamats som ett socialt problem. Olika försök att lösa problemet har gjorts bland annat genom att försöka integrera de som tigger i samhället eller genom förslag om att förbjuda tiggeri. En teori om varför människor tvingas tigga idag är att samhället har blivit mer uteslutande mot de sämst ställda (Meeuwisse & Swärd, 2002:30-32). Med den fria rörligheten inom EU och med svåra levnadsförhållanden i andra EU-länder har Sverige nu fått ett nytt socialt problem i form av människor som

tigger som inte omfattas av det svenska välfärdssystemet. Då medier har ett stort inflytande över vad som uppmärksammas som sociala problem och vad som blir aktuellt för socialt arbete samt deras möjlighet att påverka människors uppfattningar blir mediernas framställningar intressanta att studera. Den övergripande forskningsfrågan för denna studie är hur EU-medborgare som tigger i Sverige och som enligt lagens definition ej är fast bosatta i Sverige framställs i medier.

Syfte och frågeställningar

Syftet är att undersöka hur medier skriver om EU-medborgare som tigger i Sverige, som enligt lagens definition ej är fast bosatta i Sverige.

De frågeställningar vi kommer att utgå ifrån är:

- Vilka diskurser finns det om tiggeri i dagspress under åren 2012-2015?
- Hur är dessa diskurser uppbyggda?
- Finns det några diskursiva förskjutningar över tid och hur ser de i så fall ut?

Avgränsningar av det empiriska materialet

Vi har valt att avgränsa studiens material till artiklar skrivna mellan år 2012 och 2015. Detta för att det var först år 2012 som diskussionen om EU-medborgare som tigger i Sverige tog fart. Vi har också avgränsat oss till fyra av Sveriges största dagstidningar; Aftonbladet, Expressen, Dagens Nyheter och Svenska Dagbladet. Utöver detta redovisas vidare avgränsningar i metodkapitlet.

Att ställa sig vid sidan om diskursen

Romer, eumigranter, tiggare, zigenare. Hur de benämns beror helt på vem vi frågar. Själva kallar de sig för människor (Aftonbladet, 2015-03-30).

Det finns inga likhetstecken mellan dessa benämningar men de används ofta synonymt med varandra i olika medier. De olika benämningarna används olika i olika typer av texter och artiklar men de syftar oftast till samma grupp utsatta människor. Eftersom syftet med studien är att analysera diskursen i medier av EU-medborgare som tigger i Sverige, som enligt lagens definition ej är fast bosatta i Sverige kan vi inte på förhand benämna dessa människor utifrån specifika definitioner. Vilka benämningar som används är relaterat till diskursen, en viktig uppgift för oss har därför varit att försöka ställa oss vid sidan om diskursen. Hur vi skulle benämna gruppen för att inte skriva in oss i en befintlig diskurs är något vi har brottats med. För att underlätta framställningen av studien har vi fortsättningsvis valt att skriva om denna grupp som "EU-

medborgare som tigger”. I tidigare forskning kommer vi dock att utgå från de benämningar som författarna själva har använt även om de är en del av diskurserna. Vi använder också benämningen “romer” när vi pratar om folkgruppen och den diskriminering de utsätts för som minoritet. Benämningen “tiggare” används även när vi pratar om tiggeri som socialt problem.

Disposition

Studien är uppbyggd på åtta kapitel inklusive referenser. Vi har i första kapitlet introducerat problemet och presenterat studiens syfte och avgränsningar. Vi har även fört en diskussion över kopplingen till det sociala arbetet och varför det får anses som ett socialt problem, här har vi också problematiserat mediernas inflytande över diskursen och problemet.

I kommande kapitel, kapitel två, beskriver vi läget i Sverige och i Europa med exempel från Italien och Frankrike men vi ger även en överblick över de regelverk inom EU som möjliggör för människors förflyttningar och vilka rättigheter andra EU-länders medborgare har i Sverige. I kapitel tre presenterar vi tidigare forskning som vi anser relevant för vår studie utifrån fyra infallsvinklar; synen på tiggeri och romer ur ett nationellt samt internationellt perspektiv, studier om tiggare och romer i medier från våra nordiska grannländer, mediernas roll i ett annat ämne relevant för socialt arbete nämligen hemlöshet och till sist forskning om social exkludering av hemlösa. Vi avslutar kapitlet om tidigare forskning med en sammanfattning över hur forskningen är relevant för oss i vår studie. I kapitel fyra går vi sedan in i de perspektiv och teoretiska begrepp som är aktuella för oss i vår studie. Vi utgår från att verkligheten, liksom vår kunskap, är socialt konstruerad och använder socialkonstruktionismen som vetenskaplig utgångspunkt och diskursanalysen för att undersöka hur vi skapar denna verklighet. Vi väljer också att utgå från etnicitet som teoretiskt begrepp.

Kapitel fem behandlar metod och metodologiska överväganden där vi redogör för förförståelse och studiens trovärdighet, urvalsprocess och genomförande samt vårt empiriska material. Kapitlet fortsätter med en beskrivning av den kritiska diskursanalysens analytiska tillvägagångssätt samt vår tillämpning av den. Metodkapitlet innehåller även etiska överväganden, samt en kritisk reflektion över vår egen studie. I kapitel sex har vi valt att presentera resultat och analys tillsammans under respektive diskurs; diskursen om romer som “de andra”, diskursen om tiggare som offer för kriminalitet och diskursen om romers utanförskap. Kapitlet innehåller även en analys av diskursens förskjutning och mediernas inflytande. Sjunde kapitlet innehåller en avslutande diskussion samt studiens kunskapsbidrag och förslag till vidare forskning. Efter referenserna har vi i en bilaga sammanställt de artiklar som ingår i det empiriska materialet.

2. Bakgrund

Vi vill här presentera en kort bakgrund till hur situationen ser ut i olika EU-länder och varför problemet är så komplext. Vi anser att det underlättar förståelsen för problematiken att känna till vilka rättigheter EU-medborgare har i ett annat EU-land. Komplexiteten kring de begränsade rättigheterna är en av anledningarna till att det blivit så uppmärksammat i medier.

Läget i Sverige och i Europa

Socialstyrelsen har i en rapport från år 2013 som behandlar hemlöshet bland utrikesfödda personer utan permanent uppehållstillstånd i Sverige skrivit om det som de kategoriserar EU-migranter och deras ökning i Sverige. De menar dock att det i och med den fria rörligheten inom EU inte går att säga hur många EU-migranter som befinner sig i Sverige. Flertalet av de EU-migranter som söker sig till Sverige kommer från de allra fattigaste medlemsländerna i EU och under vistelsen i Sverige lever de under förhållanden där de saknar det mest basala. Då de inte klarar att försörja sig själva och ordna sitt uppehälle på egen hand, som de måste för att få stanna i Sverige, söker de sig ofta till ideella organisationer och kyrkor. Vilket även det gör det svårt att veta hur många EU-migranter som befinner sig i landet. Länsstyrelsen i Stockholm menar att Sverige nu måste förhålla sig till ett relativt nytt fenomen som problematiken kring denna grupp innebär (Länsstyrelsen, 2014:12). EU-migranterna kommer från fattiga förhållanden och informeras om att det finns gott om arbetstillfällen i Sverige, de kommer i tron om arbete med anständiga villkor och bra betalt vilket sedan inte visar sig stämma (ibid. 44). Socialstyrelsen menar att ett alltmer synligt fenomen i landet är antalet hemlösa EU-migranter och att många av dessa försöker försörja sig genom tiggeri och gatumusicerande (Socialstyrelsen, 2013:16).

Situationen med EU-medborgare som tigger har uppmärksammats i övriga EU innan det uppmärksammades i Sverige. Europeiska kommissionen har i en rapport särskilt uppmärksammat situationen i EU-länder så som Italien och Frankrike (European Commission, 2014). Då majoriteten av de EU-medborgare som tigger har visat sig vara romer från de nya medlemsländerna i EU, Rumänien och Bulgarien, har debatten om romers integrering i andra EU-medlemsländer ökat (ibid. 186-187). Romers tillgång till socialhjälp och socialbidrag är begränsade då dessa är kopplade till anställningsform och många av de romer som kommer från andra medlemsländer i EU saknar inkomst och arbete. Det italienska välfärdssystemet erbjuder en mycket begränsad hjälp till dessa personer (ibid. 192-194). Då det i Italien främst har skrivits om romer i negativa sammanhang i medier har Europeiska kommissionen rekommenderat Italiens regering att uppmuntra italienska medier till att aktivt inta en positiv roll i kampen mot diskriminering, fördomar och negativa stereotyper (ibid. 201-

202). Europeiska kommissionen skriver även om romers situation i Frankrike. I medier har det rapporterats om romer som migrerat till Frankrike och flera människorättsorganisationer har uppmärksammat omvärlden på de extrema formerna av misär och hemlöshet romer omfattas av i Frankrike (ibid. 222). Romer har även i Frankrike en begränsad åtkomst till arbetsmarknaden vilket leder till att de inte kan försörja sig själva. De har inte heller tillgång till sociala rättigheter i form av bostadsstöd eller socialbidrag, utan lämnas i en situation av sårbarhet inför misär och hemlöshet (ibid. 233-235). Frankrike har även infört bestämmelser om möjligheter att utvisa invandrare som utgör ett hot mot samhället och att göra tiggeri till en kriminell handling, något som ökar romers utsatthet (ibid. 337).

Rättigheter inom EU och i Sverige

När Rumänien och Bulgarien gick med i EU år 2007 blev deras medborgare också EU-medborgare. Detta medförde även rätten till fri rörlighet inom EU:s medlemsstater. Den fria rörligheten inom EU kan vi läsa om i artikel 45 i Fördraget om Europeiska Unionens funktionssätt. Där framgår rätten att fritt förflytta sig inom medlemsstaternas territorium och att uppehålla sig i en medlemsstat i syfte att ta anställning.

EU-medborgare har rätt att vistas i ett annat EU-land upp till tre månader om personer har ett giltigt pass eller identitetskort. Det finns då inga krav på att ha ut- eller inresevisum. För att få vistas längre än tre månader i ett annat EU-land bör vissa villkor uppfyllas. Dessa villkor är att personen bör ha ett arbete, inte vara mottagarlandets socialskyddssystem till last genom att ha tillräckligt med pengar och en sjukförsäkring, vara studerande vid en yrkesutbildning eller vara familjemedlem till någon som går under dessa kategorier (Europeiska kommissionen, 2015).

EU:s politik syftar till att underlätta för individer att flytta på sig mellan medlemsländerna och kunna vara verksamma inom hela EU:s område, bland annat genom förordning (EG) nr 883/2004 om samordning om de sociala trygghetssystemen, men den fria rörligheten är inte menad att nyttjas helt utan begränsningar. Sveriges Kommuner och Landsting [SKL] gav i slutet av år 2014 ut en promemoria med juridiska frågor gällande utsatta EU-medborgare som syftade till att ge svar på vilka rättigheter de har i Sverige och vilka skyldigheter Sveriges kommuner har gentemot gruppen enligt svensk lagstiftning. SKL skriver att de EU-medborgare som kommit till Sverige de senaste åren, från bland annat Rumänien och Bulgarien, och som inte har en verklig möjlighet till arbete utan försörjer sig genom att tigga endast har rätt att uppehålla sig i Sverige i högst tre månader. Enligt 2 a kap.1 § socialtjänstlagen (2001:453) har kommunen det yttersta ansvaret för att de som vistas inom kommunen får det stöd och den hjälp de behöver. För en person som bara har rätt att vistas i

Sverige i tre månader har vistelsekommunen endast ansvar för akuta insatser om behov uppstår och behovet inte kan tillgodoses på annat sätt. Ett sätt varpå behovet kan tillgodoses på annat sätt är om aktuell ambassad kan bistå med medel för hemresa för sin medborgare. Ambassaden har dock regelverk som säger att de endast hjälper till med detta om summan kan deponeras av vänner eller familj i hemlandet, vilket de rumänska och bulgariska medborgarna sällan har. I dessa fall kan vistelsekommunen bekosta resan till hemlandet. En kommun kan enligt kommunallagen inte göra mer än vad som är lagstadgat (SKL, 2014:1-4). Då de inte uppfyller rörlighetsdirektiven på uppehållsrätt och bara får stanna i tre månader anses de endast vistas i Sverige tillfälligt och de omfattas då inte av Sveriges sociala trygghetssystem. Om de anses utgöra en orimlig belastning för biståndssystemet enligt socialtjänstlagen kan de enligt 8 kap. 9 § utlänningslagen (2005:716) avvisas från Sverige även inom de tre första månaderna (ibid. 8).

Tiggeri är inte förbjudet i Sverige men enligt SKL kan det tillsammans med andra omständigheter anses straffbart. Detta kan till exempel bli aktuellt om den som tigger utgör ofredande enligt 4 kap. 7 § brottsbalken genom hot eller handgripligheter eller bedrägeribrott enligt 9 kap. brottsbalken genom att tiggaren vilseledande utgör sig för att ha påhittade handikapp etc. Kommuner har även rätt att upprätta vissa lokala ordningsföreskrifter om det är nödvändigt för att upprätthålla den allmänna ordningen på offentlig plats men dessa får inte utgöra obefogade inskränkningar på den enskildes frihet (SKL, 2014:8-9).

3. Tidigare forskning

Det har varit svårt att finna svensk forskning på området om EU-medborgare som tigger. Däremot har vi funnit två mediestudier om denna grupp från våra nordiska grannländer. Vi kunde där se att forskningen väl sammanfaller med samhällsdiskussionen om romer och romers migration inom EU, både som nytt fenomen och som problem. Därför blev även forskning om situationen för romer aktuell. Då vi inte funnit svenska studier om dessa frågor har vi breddat vår forskningsöversikt till studier om tiggeri och hemlöshet. Tiggeri är i grunden ett gammalt socialt problem som nu av andra orsaker har blivit allt mer förekommande och med anledning av detta har vi valt att utgå från tidigare forskning som berör tiggeri i allmänhet i Sverige. För att kunna belysa problematiken har vi även valt att använda både nationell och internationell forskning om hemlöshet. Hemlösa är en annan utsatt grupp som inte helt inkluderas i samhället och hemlöshet är även nära sammankopplat med fattigdom och tiggeri. Denna forskning visar också på problematiken med hur utsatta grupper framställs i medier. Vi har delat in forskningsgenomgången i fyra kategorier; forskning om tiggeri, forskning om tiggande romer i medier, forskning om medier och hemlöshet samt forskning om social exkludering av hemlösa. De begrepp som används, tiggare, romer, EU-migranter etc. är de som ursprungligen används i forskningsartiklarna.

Forskning om tiggeri

Ulla Beijer (1999) skriver om tiggeri som ett nygammalt fenomen och menar att tiggeri har förekommit i Sverige under alla tider. Tiggare har alltid förknippats med hemlöshet och arbetslöshet men under den senare delen av 1900-talet utvecklades Sveriges välfärd och tiggeriet har i och med detta efterhand försvunnit. De orsaker som leder till tiggeri har diskuterats i medier och dessa kan delas upp i två grupper som Beijer presenterar i sin rapport. Den första gruppen är de som accepterar tiggeri som fenomen och menar att detta beror på dåliga ekonomiska tider och att Sverige måste anpassa sig till övriga Europa och EU där tiggeri som fenomen är mer vanligt förekommande. Den andra gruppen som är emot tiggeri anser att det orsakas av en dålig socialpolitik och att ingen ska behöva tvingas tigga utan att socialförsäkringssystemet ska täcka upp för det allra nödvändigaste människor behöver. Andra orsaker som också diskuteras är massmediers påverkan och hemlöshetskampanjer vilket lett till att medborgarna får en känsla av att dessa personer inte får någon hjälp av samhället vilket ökar benägenheten att ge pengar till tiggare.

Författarna Niklas Westin med flera (2014) fick i uppdrag av Socialstyrelsen att granska myndighetens agerande och roll gentemot romer under 1900-talet. Resultatet av granskningen visar att dåvarande Socialstyrelsen och tidigare Medicinalstyrelsen bland annat var delaktiga vad det gällde

tvångsomhändertagande av barn till romer och tvångssterilisering av romer. Socialstyrelsen vill med denna granskning och rapport ta ansvar för sitt agerande. Publikationen visar också när och anledningen till varför den nuvarande migrationen av romer började. Enligt Westin med flera är den främsta anledningen Bulgariens och Rumäniens medlemskap i EU från år 2007. De menar att anledningen till att många romer söker sig till de nordiska länderna har att göra med två faktorer. Dels hemlandets dåliga ekonomi och etnisk diskriminering i hemlandet och dels en tro om ett bättre liv i de nordiska länderna. Romer är en av Europas mest diskriminerade, trakasserade och förföljda grupp. Dagligen möts de av fördomsfulla beteenden och misstänksamhet. Flera århundraden av förföljelse och diskriminering har satt sina spår i den svenska kulturen i form av negativa stereotyper om romer. Enligt Päivi Turunen (1992) har rasdiskrimineringen och den inbyggda "oavsiktliga" diskrimineringen som kommer av förutfattade meningar om invandrare och etniska grupper inte kunnat elimineras med hjälp av de invandrar- och minoritetsreformer i den nuvarande lagstiftningen.

Virpi Mäkinen (2013) fokuserar i sin artikel på vissa juridiska samt moraliska dilemman som tiggare, främst rumänska romer, möter inom EU och hon har särskilt tittat på hur det ser ut i de nordiska länderna. Hon reflekterar även över tidigare lagstiftning och historisk fakta för att kunna beskriva den nuvarande situationen. Då EU inte har någon gemensam strategi för hur problemet med människor som tigger på gatorna från andra länder ska lösas har de länder som romer migrerat till försökt lösa det på egen hand. Länderna har bland annat gjort tiggeri till en kriminell gärning, tömt de läger som finns eller skickat tillbaka romer till sitt hemland. Mäkinen beskriver romer som "andra klassens medborgare" då de tvingas till att tigga på grund av att deras grundläggande rättigheter varken tillgodoses i hemlandet eller inom andra EU-länder. Frågan om tiggare har genom historien väckt diskussioner om kriminalitet, lösdriveri, yttersta nöd och fattigdom. Det har dock inte skett någon förändring över århundraden i attityder mot tiggare. Tankar om att tiggare hotar allmän säkerhet och utgör en fara på grund av sitt kriminella och asociala beteende är tankar som funnits lika länge som tiggeriet självt.

Magdalena Mostowska (2014) undersöker i sin studie vilka reaktioner lokala och frivilliga organisationer i Danmark och Irland har gentemot de hon skriver om som hemlösa EU-migranter. Hon har studerat vilka strategier organisationerna har utvecklat för att hjälpa, eller inte hjälpa, denna grupp individer som egentligen inte har några rättigheter till insatser i det land där de tigger. Mostowska kommer fram till att EU-ländernas generella politik förstärker bilden av EU-migranten som en tillfälligt bosatt "arbetstagarare" i vistelselandet som är skyldig att ta arbete och försörja och ta ansvar för sig själv. I allmänhet ses EU-migranterna som att de själva bär ansvar för sin migration och att det därmed inte är på sin plats att söka hjälp i vistelselandet.

Jessica Jönsson (2014) visar i sin avhandling att uppkomsten av nya sociala problem med globala rötter påverkar det sociala arbetets organisation och praktiska arbete. Jönsson menar att det sociala arbetet i Sverige inte är anpassat till de nya globala sociala problem och utmaningar som det står inför. Ofta sker istället en kulturalisering av problemen till att "de andra" besitter kulturella egenskaper som inte går att förändra och som är väsentligt olika från "vår moderna kultur" (Jönsson, 2014). I Sverige har vi sedan länge löst problemen med fattigdom och tiggeri genom det svenska välfärdssystemet, nu dyker det upp igen som ett resultat av en globalisering men utan att det sociala arbetet är anpassat till att kunna hantera det.

Forskning om tiggande romer i medier

Kari Alenius (2012) presenterar i sin artikel hur finska medier mellan 2008-2011 beskriver problemet med romer och varför bilden av romer är på ett visst sätt. Bilden av romer skilde sig åt i tidningarna och bilden förändrade sig även under tidsperioden 2008-2011. Kvällstidningarna skrev bland annat flera artiklar som beskrev tiggandet som organiserad brottslighet och svindleri. Slutsatserna Alenius drar av studien är att de kvällstidningar han studerat framställde romer som en främmande och klart annorlunda grupp från majoritetsbefolkningen i Finland. Romer skrevs fram som representanter för "de andra". Dagstidningen beskrev också romer som främmande och annorlunda men diskursen om "de andra" var inte kopplad till negativa företeelser på samma sätt som i kvällstidningarna. Mediers negativa bild på romer förstärktes även när politiker i Finland ville göra tiggeriet olagligt.

Ada I Engebrigtsen (2012) skriver i sin rapport om "de nya" migranterna från Rumänien som tigger på gatorna i de flesta europeiska länderna, rapporten är en del av ett större projekt initierat av NOVA (Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring). Enligt Engebrigtsen har fenomenet tiggeri på senare år uppmärksamats i norska medier och det har förekommit både seriösa rapporter samt stigmatiserande recensioner om tiggeri. Den politiska debatten har skilt sig åt och har främst haft fokus på två teman. Det första temat är att tiggare är del av ett organiserat nätverk eller del av ett kriminellt nätverk och det andra temat är att tiggare är offer för människohandel. De flesta människorna som möter romska tiggare på gatorna ser dem antingen som "fattiga stackare", besvärliga kriminella eller som hotfulla främlingar. En vanlig föreställning hos de norska medborgarna, som resultatet av studien visade på, är även att romska tiggare egentligen inte är fattiga utan att de enbart kommer dit för "att luras".

Forskning om medier och hemlöshet

Hans Svärd (2001) diskuterar i sin artikel hur våra uppfattningar av hemlösa bildas och försöker problematisera den moderna porträtteringen av nöd genom en granskning av svenska dagstidningar och myndigheters och

frivilligorganisationers informationsmaterial om hemlöshet. Swärd skriver att beskrivningen av porträttering av nöd i början av 1900-talet fick kritik för att smutskasta de hemlösa eller att de utformades så att strukturella problem gjordes till individuella. Idag handlar den främsta kritiken enligt Swärd om att beskrivningen av porträttering av nöd ger en begränsad och snedvriden bild av den svenska hemlösheten. Beskrivningarna av nöd och fattigdom är förenklade och täcker endast en liten del av det komplexa fenomen som hemlösheten i ett samhälle utgör. Forskning om hemlöshet i modern tid har visat att dagens hemlöshet är ett komplext problem och fokus bör ligga på begrepp som föränderlighet och heterogenitet då hemlösheten bör ses ur ett dynamiskt perspektiv. Som kritiken i början på 1900-talet menar nutida forskningsstudier att hemlöshet måste knytas till situationer snarare än till personer. Swärd menar att hemlöshet inte kan ses som ett permanent tillstånd och därför bör också fokus för att lösa problemen ligga på att förändra de processer och samhällsliga strukturer som leder till hemlöshet.

Forskarna Darrin Hodgetts med fleras (2006) studie syftar till att se om mediers inflytande av att beskriva hemlösa i London har en påverkan på hur de beskriver sig själva. De menar att mediebilderna av hemlösa reproducerar orättvisor som har en negativ påverkan på utsatta människors liv. De hemlösa har sällan en möjlighet att själva ge en bild av sina erfarenheter av att vara hemlösa och de hamnar ofta i ett dilemma av att agera enligt de förväntningar som mer maktfulla grupper definierar som "hemlösa". I medier beskrivs ofta hemlösa som passiva, sjuka, eländiga, isolerade, beroende av välgörenhet och professionell hjälp och att de saknar vänner och mening. De som deltog i studien hade svårt att identifiera sig med den bild som medier gav av dem (Hodgetts, Hodgetts & Radley, 2006).

Två studier gjorda i Kanada som visar på att allmänheten påverkas och till stor del får sin kunskap om hemlöshet genom massmedier är Yuping Mao med flera (2011) och Barbara Schneider med flera (2010). Mao med flera (2011) menar att massmedier dels kan öka allmänhetens medvetenhet om ett socialt problem och dels påverka politikernas beslut och samla allmänhetens stöd för att uppnå vissa lösningar på problemen. Studien visar på att beskrivningarna av hemlösa och hemlöshet varierar och att detta kan bero på exempelvis journalistiska normer, organisatoriska rutiner, inflytande från den enskilde och konstruktionen av sociala problem genom politiska händelser. Schneider med flera (2010) menar att allmänhetens stöd till hemlösa påverkas av om medierna belyser hemlösa och hemlöshet som positiv eller negativ. Studien pekar på att det finns två dominerande versioner av hur hemlösa beskrivs i medier. Den ena representerar de personer som anses vara offer för omständigheter som de själva inte kan ha någon kontroll över och att de behöver och förtjänar hjälp. Den andra versionen anses representera de personer som har gjort dåliga val som har lett till deras

olyckliga situation, de ses som själva ansvariga för sin situation och anses därför inte heller förtjäna hjälp (Schneider, Chamberlain & Hodgetts, 2010).

Forskning om social exkludering av hemlösa

I sin artikel presenterar Danièle Torck (2001) en diskursanalys av gatutidningars syfte att göra allmänheten mer medveten om hemlöshet och hon ifrågasätter även hur väl de uppfyller sitt syfte. Hon skriver att diskussionen om hemlöshet var en het fråga i västerländska medier under 1980-talet och att det under det senaste decenniet har vuxit fram gatutidningar som säljs av hemlösa. Dessa tidningar syftar till, som skrivet ovan, att ge ett ansikte åt hemlöshetsproblemet istället för att medier beskriver att problemet är något som drabbar "andra människor". Torck redogör vidare för att det i slutet av 1990-talet infördes lagar och riktlinjer om förbud mot lösdriveri på offentliga platser i USA vilket ledde till att de hemlösa exkluderades från dessa platser. Lagarna kom genom påtryckningar från allmänheten som ansåg att hemlösa påverkade deras egen livskvalitet.

Karen H Bancroft (2012) och Joe Doherty med flera (2008) har även de studerat utsatta grupper som exkluderas från offentliga platser runt om i världen. Bancroft (2012) menar att i USA har hemlösa människor under en lång tid omfattats av en politik och lagregleringar som inskränker deras rörelsefrihet. Dessa människor döms för "sociala brott", exempelvis sova på en offentlig plats eller dricka alkohol offentligt, vilket leder till att de inte får vistas på dessa platser under en viss tid. Dessa regleringar av offentliga platser riktas mot människor mer för vilka de är och inte för vad de gjort. Doherty med flera (2008) ger en liknande beskrivning av hur hemlösa människor exkluderas genom regleringar som rör vistelse på offentliga platser i en europeisk kontext. Forskarna menar dock att det finns en stor variation inom de europeiska ländernas regleringar gällande hemlösa och tillträde till de allmänna utrymmena.

Sammanfattning

Den tidigare forskningen belyser den globala och komplexa problematiken avseende tiggeri och romer. Det är flera länder som berörs och som är involverade i frågan, vi har tidigare skrivit om romer och EU-medborgare som tigger i Norge, Finland, Danmark och Irland men det är enbart några av de länder som berörs. Alla länder inom EU påverkas av situationen. Förutom att tiggeri är ett problem i sig ligger det komplexa i att de människor som tar sig till andra länder för att tigga gör det med anledning av svåra förhållanden i hemlandet grundat på diskriminering och i mottagarlandet har de knappt några rättigheter. De har inte rätt att ta del av mottagarlandets välfärdssystem och i hemlandet är de fattiga och oftast arbetslösa. Den nordiska forskningen är användbar för oss för att fördjupa och vidareutveckla vår analys då vi genom den kan dra paralleller till hur andra medier har skrivit om den grupp vi

undersöker. De nordiska studierna blir även mer relevanta för oss än studier gjorda i till exempel Sydeuropa då de nordiska länderna har liknande välfärdssystem. Forskningen om hemlöshet hjälper oss att utveckla resonemanget om utsatta gruppers sociala exkludering i samhället och hur medier väljer att framställa dessa grupper. Den visar även hur medier konstruerar och reproducerar identiteter och distinktioner mellan ett "vi och dem". Då forskningen i mångt och mycket domineras av mediastudier och mediers makt att påverka allmänheten och politiska beslut är det i sig högst relevant för oss. Detta kan vi även koppla till den politiska debatten i Sverige där politiker diskuterar olika lagförslag för att hantera situationen. Den tidigare forskningen ligger till grund för vår studie på så vis att vi kan använda oss av den för att undersöka den här gruppens utsatthet. Forskningen visar att romer länge varit en utsatt minoritet och studierna om mediers framställning av utsatta grupper kan påvisa mediers möjlighet att reproducera sociala konstruktioner. Det har inte genomförts svenska studier om mediers framställning av EU-medborgare som tigger och med de nordiska studierna som särskilt inspirerande vill vi studera fenomenet i Sverige.

4. Teoretiska perspektiv och begrepp

I det här kapitlet redogör vi för de teoretiska perspektiv vi kommer att utgå ifrån. Det övergripande teoretiska perspektivet i denna studie är socialkonstruktionismen. Ytterligare ett perspektiv vi har valt att utgå ifrån är ett diskursanalytiskt perspektiv. Socialkonstruktionismen och de teoretiska grunderna för diskursanalysen fungerar väl tillsammans och socialkonstruktionismen är för oss en användbar vetenskaplig utgångspunkt för vår analys där antaganden om verkligheten som socialt konstruerad är central. Utöver de teoretiska perspektiven har vi även valt att använda etnicitet som ett teoretiskt begrepp i studien. Etnicitetsbegreppet tillför förståelse för hur etniska tillhörigheter skapas med hjälp av språket.

Socialkonstruktionism

Det övergripande teoretiska perspektivet för vår studie och analys är socialkonstruktionismen. Vi kommer att utgå ifrån Vivien Burrs (2004) resonemang om vad socialkonstruktionism är. Enligt Burr finns det inte några kännetecken som kan identifiera en exakt socialkonstruktionistisk position. Istället ska socialkonstruktionismen ses som ett tillvägagångssätt som i grunden bygger på ett antal nyckelantaganden och det är dessa vi kommer att utgå ifrån i analysen. Det första av dessa nyckelantaganden är att vi intar en kritisk hållning gentemot våra förgivet tagna sätt att förstå världen. Det innebär att vi uppmanas att vara kritiska till tanken att våra observationer av världen inte är oproblematiske. Tillvägagångssättet utmanar vår uppfattning om att kunskap är baserad på objektiva och opartiska observationer. Vi uppmanas även till att ständigt vara misstänksamma mot våra antaganden om hur världen ser ut att vara. Kategorier med vilka vi människor uppfattar världen behöver nödvändigtvis inte vara verkliga utifrån detta förhållningssätt (Burr, 2004:2-3). Det andra nyckelantagande är att hur vi förstår och uppfattar världen beror på från vilken position vi uppfattar världen. Hur vi vanligtvis förstår världen och att de begrepp och kategorier vi använder är kulturellt och historiskt specifika. Sätt att förstå världen utifrån historiskt och kulturellt specifika antaganden är relativa, detta eftersom sätten vi förstår världen är produkter av kultur och historia. Vi kan därför inte säga att vårt sätt att förstå världen är bättre än något annat då det måste ses i hela sin kontext (ibid. 3-4). Det tredje nyckelantagandet är att kunskap upprätthålls av sociala processer. Socialkonstruktionismens svar på var vår kunskap om världen kommer ifrån är enligt vår tolkning att människor konstruerar den. Kunskap produceras genom det dagliga samspelet mellan människor, i och med detta är social interaktion och framförallt språket av stort intresse för socialkonstruktionismen. Det fjärde och sista nyckelantagandet som Burr skriver om är att kunskap och socialt agerande går hand i hand. Kunskapen kan ta en mängd olika former då det finns ett stort antal möjliga konstruktioner av världen. Varje "typ" av konstruktion för även med sig

olika sociala ageranden hos människor. Konstruktioner eller beskrivningar av världen upprätthåller vissa mönster av socialt agerande och utesluter därmed andra typer. Maktrelationer har en betydelse för våra konstruktioner av världen, de spelar en viktig roll för vilka handlingar som möjliggörs för olika människor och för hur de får behandla andra (ibid. 2-5). Användandet av språket utgör en betydelsefull del av hur vi skapar uppfattningar om verkligheten och här blir medier en källa till den sociala processen. Enligt socialkonstruktionismen innebär att skapa verkligheten. Förutom att konstruera diskurser, reproduceras även diskurser genom medier. Vi vill med hjälp av ett socialkonstruktionistiskt perspektiv belysa hur EU-migranter som tigger framställs i medier. Då sociala konstruktioner är förändliga över tid samt skapade i sin kontext kan vi tänka oss att även diskursen om dessa individer har förändrats.

Diskursanalys som teori

Vi kommer att utgå från Norman Faircloughs angreppssätt som enligt Marianne Winther Jørgensen och Louise Phillips (2000) är den mest utvecklade teorin och metoden inom den kritiska diskursanalysen när det handlar om forskning om kommunikation, kultur och samhälle. Faircloughs analys innehåller ett bredare antal analytiska verktyg och vi kommer i vår analys främst att utgå från några av dem. Dessa verktyg kommer vi att presentera under det "analytiska tillvägagångssättet". Den kritiska diskursanalysen innehåller både teorier och tillvägagångssätt för analyser och syftar till att teoretiskt problematisera och empiriskt undersöka relationen mellan diskursiv praktik och kulturell och social utveckling i olika sociala sammanhang (Winther Jørgensen & Phillips, 2000:66). Diskursiva praktiker, det vill säga vid produktionen och konsumtionen av texter, ses som en viktig del av den sociala praktiken. Gemensamt för teorin bakom den kritiska diskursanalysen är att utövandet av diskurser, alltså diskursiva praktiker, skapar den sociala världen. Till skillnad från exempelvis diskursteorin skiljer man alltså diskursiv praktik från den bredare sociala praktiken, som alltså inte bara handlar om diskurser. Den bredare sociala praktiken innehåller både diskursiva och icke-diskursiva praktiker som ger stöd åt varandra (ibid. 25). Sociala praktiker bidrar till att bilda den sociala världen och dess sociala identiteter och relationer. Den kritiska diskursanalysen ser inte enbart diskursen som konstituerad av andra sociala praktiker utan att den även bidrar till att konstituera den sociala världen. Språket ses alltså både kunna påverka världen och som socialt och historiskt skapat. Diskursiva praktiker kan på så sätt bidra till att både skapa och reproducera ojämlika maktförhållanden mellan sociala grupper (ibid. 67-69). En stor del inom den kritiska diskursanalysen fokuserar på förhållandet mellan diskurs och makt, diskurs är förenat med makt och makt är förenat med diskurs. Deras effekt på andra element i den sociala praktiken kan ofta leda till att producera ojämlika sociala förhållanden. Den kritiska diskursanalysen syftar här till att komma med förklaringar om de sociala missförhållandena och producera kunskap som kan ändra eller begränsa dessa.

Fairclough menar att det här är viktigt att komma ihåg att även forskaren genom sina förklaringar skapar en diskurs (Fairclough, 2010:8). Vi ser den kritiska diskursanalysen som en bra utgångspunkt för att analysera diskurser i medier i och med mediernas maktposition i samhället och dess möjlighet att påverka allmänhetens uppfattningar. Genom analysen av mediernas diskurs om EU-migranter som tigger kan vi se mediernas framställningar av dessa som en grupp, vilket kan väcka tankar om hur allmänhetens uppfattningar och åsikter har vuxit fram. Den diskursiva praktiken är för oss skribentens producering av artikeln samt läsarens konsumtion av artikeln. Vi kommer att skriva mer om den kritiska diskursanalysen under “analytiskt tillvägagångssätt” i metodkapitlet där vi även tydliggör för centrala tankar bakom analysen.

Etnicitet

Vidare vill vi använda oss av begreppet etnicitet då uppdelningen och åtskillnaden av ett vi och “de andra” är central i artiklarna vi analyserar. Vi kan även se att etnicitet blir aktuellt i relation till den tidigare forskningen. Tünde Puskás och Aleksandra Ålund skriver om begreppet etnicitet som en gruppkategori som används för att beskriva sociala grupper i alltifrån vardagliga till politiska till akademiska sammanhang. De sociala grupperna uttrycks genom kulturella markörer så som språk, ursprung, religion eller kulturella sedvänjor som i sin tur sammanbinds med begrepp som etnisk identitet och etnisk identifikation. Etnisk identitet eller identifikation används för att beskriva grupper som antingen identifierar sig själva eller identifieras av andra med hjälp av etniska benämningar. Puskás och Ålund menar att mångkulturalism allt mer utpekats som ett problem i samhället och att den etniska mångfalden framställs som en grund för kulturella konflikter. Majoritetsbefolkningen ställs i en normerande position i jämförelse med “de andra” i en generalisering av “vi och dem” (Puskás & Ålund, 2013:27-28). Tina Mattsson (2012) skriver att vi skapar känslor av ett “jag” och ett “vi” när vi jämför olikheter och skillnader i förhållande till andra, vi konstruerar på så sätt oss själva som subjekt. Motsatspar så som man/kvinna, svart/vit konstrueras samt definieras varandra (Mattsson, 2012:80-81). Genom att använda sig av begrepp som etnisk identitet eller uttrycka något som en kulturell olikhet fångas uppfattningar om skillnader mellan grupper (ibid. 86-87). Även Niklas Westin definierar etnisk identitet som en kollektiv identitet, en identitet som är tillhörande ett bestämt folk, ett folk med ett gemensamt språk eller ett gemensamt territorium. Uppdelningen mellan ett “vi och dem” är även enligt honom en följd av uppfattningar av etnisk tillhörighet (Westin, 2008:23-25). Precis som Puskás och Ålund (2013) skriver Jonas Stier (2008) att det inte enbart är gruppens medlemmar som själva definierar sig som en etnisk grupp utan att gruppidentiteten även konstrueras av personer utanför gruppen vilket leder till “vi och dem”-tänkandet. Etniska identiteter konstrueras med hjälp av språket och är, enligt Stier, språkliga och tankemässiga kategoriseringar (Stier, 2008:59,67). Carl-Ulrik Schierup, Karin

Krifors och Zoran Slavnić (2013) skriver att en av den ökade globaliseringens följder är social utsatthet eller social exkludering, främst av minoriteter eller invandrare. Begrepp som "etnicitet", "ras" eller "kultur" får ofta legitimera en sorts institutionell diskriminering där en grupp blir underordnad en annan (Schierup, Krifors & Slavnić, 2013:231). Begrepp för social exkludering beskrivs på olika sätt i olika teoretiska perspektiv men det de har gemensamt är att det i grunden är ett samhällsligt problem (ibid. 259).

Det som är aktuellt för oss att använda i relation till etnicitetsbegreppet är det som vi ovan har presenterat, tankar som rör åtskillnader mellan "vi och dem" samt etnisk identitet och vad dessa konstruktioner kan leda till. Etnicitetsbegreppet är också relevant för oss i vår studie om diskurserna i medier då medier enligt Ylva Brune (2008) anses ha en nyckelroll i skapandet av kategorier gällande invandring, det mångkulturella samhället och synen på nationell identitet. Det tas även för givet att nyhetsmedier har makt över publikens åsikter och sätt att tänka, troligen skapar inte medier människors attityder men de tillhandahåller publiken med förbestämda diskurser och bilder genom vilka vi beskriver och tolkar verkligheten. Medier styr innehållet och uppmärksamheten åt ett visst håll vilket bidrar till att diskursen befinner sig inom en viss ram. Det är framförallt inom de områden där vi inte har någon egen erfarenhet som mediernas beskrivningsmakt har som störst påverkan (Brune, 2008:335-336).

5. Metod och metodologiska överväganden

Vår utgångspunkt är att genom diskursanalys som metod undersöka vilka diskurser som framträder i mediernas skrivande av EU-medborgare som tigger. Vi har sökt efter artiklar via Internet där det skrivs om denna grupp. Vi valde inledningsvis att inte avgränsa studien till något specifikt tidsspann. För att få en så överskådlig bild som möjligt ville vi först se när debatten tog fart i medier för att sedan göra vår avgränsning. Vi ville analysera artiklar från flera år för att se om det har skett en diskursiv förskjutning. Diskurserna vi hade för avsikt att studera tog fart år 2012 så därför har vi valt artiklar mellan år 2012 och år 2015.

Då vi har en samhällsvetenskaplig utgångspunkt handlar arbetet med att studera texter om kontextualisering, alltså att analysera texten i sitt sammanhang. Texten blir enligt Kristina Boréus ett sätt att förstå någonting i samhället och analysen visar textens påverkan på omvärlden (Boréus, 2011:149). Texter är en central och viktig del i samhället och en stor del av människors närmiljö. Under en dag kommer man medvetet eller omedvetet i kontakt med många olika texter. I och med det blir texter även viktiga att studera för samhällsvetenskaperna (ibid. 131). Den kritiska diskursanalysens grundare ser språket som en viktig roll för hur andra sociala praktiker i samhället påverkas av hur vi talar och skriver. Enligt den kritiska diskursanalysen har diskursen främst en påverkan på tre områden. Den påverkar hur vi uppfattar verkligheten och bidrar därmed till hur vi förstår samhället. Den påverkar även identiteter och till sist relationen mellan grupper av människor (Boréus 2011:153). I och med att diskursanalysen utgår från språkets makt att konstruera föreställningar om verkligheten menar Britt-Marie och Peter Sohlberg att socialkonstruktionismen blir en naturlig vetenskapsteoretisk utgångspunkt. Socialkonstruktionismen handlar om vad som konstrueras, hur konstruktioner går till och vem som gör det. Det är av vikt att tänka på om konstruktionen är en sann avspegling av verkligheten eller om det bara är en verklighet av många tänkbara (Sohlberg & Sohlberg, 2013:268.).

Förförståelse och studiens trovärdighet

Forskarens roll inom diskursanalysen är att arbeta med det som faktiskt sagts eller skrivits för att undersöka mönstret och att undersöka de diskursiva framställningarnas sociala konsekvenser. Diskursanalysen undersöker diskursen och inte vad som finns bakom denna, att sortera in diskurserna i vad som är riktigt eller felaktigt är inte syftet med undersökningen. Inom diskursanalysen måste man som forskare försöka att sätta parentes kring sin egen kunskap och värderingar så att analysen inte präglas av dessa. Ett problem som förekommer när forskare utgår från ett socialkonstruktionistiskt perspektiv är hur man som forskare ska förhålla sig till den "sanning" som man producerar. Genom antagandet att verkligheten är socialt skapad är det svårt att argumentera för att ens egen tolkning av verkligheten är bättre än någon annans (Winther Jørgensen

& Phillips, 2000:28-29). I diskursanalysen och inom kvalitativ forskning kan man inte säga att en forskningsdesign kan förhålla sig helt neutral. Kontexten som forskaren befinner sig i har betydelse för hur resultatet tolkas (Börjesson & Palmblad, 2007:18). Man kan säga att vi är en del av den kultur vi studerar och diskursen i det insamlade materialet kan förefalla som så naturlig och självklar att den är svår att fånga. Det är därför nödvändigt att försöka se materialet utifrån ett annat perspektiv (Winther Jørgensen & Phillips, 2000:28). Även om vi har försökt att ställa oss på sidan av diskursen så gott vi kan så kan vi inte förminska det faktum att vår egen förförståelse, våra uppfattningar, till viss del påverkat ingången till studien. Vi hade innan studiens påbörjan läst artiklar i olika medier om tiggare, romer och EU-migranter men försökte vid studiens genomförande att ta ett steg tillbaka och inte utgå från dessa benämningar.

I kvalitativa studier syftar begreppet validitet på studiens trovärdighet och sannolikhet (Silverman, 2013:284). För att öka en kvalitativ studies trovärdighet skriver Ahrne och Svensson om tre sätt att göra detta på. Ett av dessa sätt är att studien ska ha en *transparens*, genomskinlighet, alltså att man skriver på ett sätt så att det blir lätt för läsaren att följa exakt hur man har gått tillväga (Ahrne & Svensson, 2011:26). Då vi är två som utför studien och analyserar resultatet både tillsammans och var för sig samt genom att tydligt redogöra för de olika steg vi tar kan vi tänka oss att vi på så sätt kan öka studiens trovärdighet. Då det endast är vår tolkning av texterna som styr det resultat vi kommer fram till har vi försökt öka reliabiliteten i vår studie genom att först tolka texterna var för sig för att se om vi kommer fram till liknande koder och kategorier. Vi måste också tydligt redogöra för vår förförståelse för att visa hur det möjligtvis kan färga våra tolkningar. Ytterligare ett sätt för att öka trovärdigheten i vår studie var det viktigt för oss att även här försöka ställa oss på sidan av diskursen.

Kvalitativ forskning brukar kritiserars av den kvantitativa forskningens sida för att vara mindre valid än kvantitativ forskning. Detta är inte något som alltid behöver stämma just bara för den kvalitativa forskningen. Den kvantitativa forskningens kriterier för att validera forskning är inte nödvändigtvis helt säkra för att avgöra om forskningen är valid. Två sätt att stärka diskursanalysens validitet är att bedöma analysens fruktbarhet samt se sammanhanget i diskursen. Det som kallas för fruktbarhet innebär analysramens förmåga att skapa nya förklaringar samt analysens förklaringskraft. Diskursen ska genom analytiska påståenden få en form av sammanhang. Finns det resonemang som saknar sammanhang är det troligt att andra kommer att uppfatta forskningen som mindre trovärdig och oavslutad (Winther Jørgensen & Phillips, 2000:123). Då vi har valt att presentera resultat och analys tillsammans tydliggör vi för analysens kraft att förklara resultaten. För att skapa sammanhang i vår analys har vi försökt att koppla alla våra resonemang till teori och tidigare forskning. Vi har inte heller låtit några citat eller textutdrag få stå för sig själva utan har varit noga med att på något sätt kommentera eller tydliggöra kopplingarna till dessa.

Urvalsprocess och genomförande

Vid valet av mängden olika insamlingsmaterial kan vi reflektera över om det är något material som är viktigare än något annat. För att kunna uttala sig mer generaliserande om innehållet i texterna kan vi välja att arbeta med ett bredare urval av texter (Boréus, 2011:145). För att materialet ska få ett så brett innehåll som möjligt försöker vi att utgå från olika informationskällor. Vi avgränsar vårt urval till fyra av Sveriges största dagstidningar; Aftonbladet, Expressen, Dagens Nyheter och Svenska Dagbladet. Alla fyra tidningar har Stockholm som utgivningsort men framställer sig som rikstäckande, då vi inte vill se om diskursen skiljer sig åt beroende på var i landet tidningen ges ut är detta relevant för studien. Dock handlar inte artiklarna endast om EU-medborgare som tigger i Stockholm utan behandlar också situationen mer generellt över landet. För att välja ut vårt material har vi sedan gjort ett syftesstyrt urval för att artiklarna ska innehålla så mycket information som möjligt i relation till vårt syfte. Vi valde till exempel bort artiklar som inte visade sig vara relevanta för ämnet eller som endast var korta nyhetssammanfattningar.

Sökning efter det empiriska materialet har skett via Retriivers tjänst Mediearkivet. Sökningen avgränsades till artiklar i storstadspress kopplade till Sverige och som innehöll något av orden "eu-migranter", "romer" eller "tiggare". Tidsavgränsningen för sökningen är artiklar publicerade från januari 2012 till mars 2015. Totalt fick vi fram 2524 artiklar. Vi gick igenom år för år grovt var för sig och sparade de artiklar vi ansåg relevanta för ämnet. Därefter jämförde vi vilka artiklar vi båda hade sparat och valde gemensamt de artiklar vi ansåg kunde bidra till studien. Vi valde medvetet bidrag som representerade alla de olika dagstidningarna för att öka variationen men vårt syfte är inte att jämföra de olika tidningarnas framställning av EU-medborgare som tigger. Vårt urval består av 21 artiklar som får anses hanterbart men ändå tillräckligt för att vi ska kunna lyfta fram några framträdande diskurser.

Empiriskt material

Det empiriska materialet består av 21 artiklar från fyra dagstidningar; Aftonbladet, Expressen, Dagens Nyheter och Svenska Dagbladet. Materialet består av fem artiklar från år 2012, fem från år 2013, fem från år 2014 och sex artiklar från år 2015. Artiklarna innefattar nyhetsartiklar, debattartiklar och någon enstaka krönika. Vi har valt att inte använda någon ledare då de är mer politiskt styrda och vår avsikt är inte att undersöka den politiska diskursen i förhållande till situationen.

En sammanställning av de artiklar som vårt empiriska material består av hittas i bilaga 1.

Analytiskt tillvägagångssätt

Vi ska i det här avsnittet först presentera några grundläggande tankar om den kritiska diskursanalysen och Faircloughs angreppssätt, för att sedan beskriva vårt eget tillvägagångssätt i analysen av artiklarna.

Enligt den kritiska diskursanalysen sker social och kulturell reproduktion och förändring genom vardagens diskursiva praktiker, alltså genom produktion av texter samt konsumtion av texter. Syftet med diskursanalysen enligt Winther Jørgensen och Phillips (2000) är att genom analysen uppmärksamma diskursens språkvetenskapliga betydelse hos sociala och kulturella fenomen och förändringsprocesser. Detta analyseras genom en lingvistisk textanalys av språkbruket i social interaktion. Forskningsfokus ligger dels på de diskursiva praktiker som konstruerar och dels på den roll som dessa diskursiva konstruktioner spelar för reproduktionen av sociala gruppers underkastelse i relation till andra grupper. Kritisk diskursanalys är "kritisk" på så sätt att den ska blottlägga den diskursiva praktikens roll i upprätthållandet av ojämlika maktförhållanden, angreppssätten ställer sig på de undertryckta samhällsgruppernas sida. Målet med diskursanalysen är enligt Winther Jørgensen och Phillips "att bidra till social förändring i riktning mot mer jämlika maktförhållanden i kommunikationsprocesserna och i samhället som helhet" (Winther Jørgensen & Phillips, 2000:67-70). Som nämnt i teorikapitlet kommer vi att utgå från Faircloughs angreppssätt till den kritiska diskursanalysen, i en begränsad version. Detta då det är den mest utvecklade teorin och metoden när det kommer till forskning om kommunikation, kultur och samhälle (ibid. 66). Fairclough menar att varje fall av språkbruk är en kommunikativ händelse, som till exempel en tidningsartikel, och består av tre dimensioner; den är en text, den är en diskursiv praktik och den är en del av en social praktik (Fairclough, 2010:94). Analysen innehåller därmed en analys över alla tre dimensioner. Målet är att klarlägga sambandet mellan språkbruket och den bredare sociala praktiken och fokus läggs på den diskursiva praktiken och dess upprätthållande av den sociala ordningen eller dess sociala förändring. Den diskursiva praktiken analyseras genom de konkreta fallen av språkbruk (kommunikativa händelser som till exempel en tidningsartikel) som en del av diskursordningen (Winther Jørgensen & Phillips, 2000:74-76).

För diskursanalysen finns det enligt Mats Börjesson och Eva Palmblad inte någon undersökningsdesign som anses vara den rätta. Det viktigaste är istället att tydliggöra om sammanhangsförståelsen och tolkningsramen är forskarens eller studieobjektets (Börjesson & Palmblad, 2007:18). Diskurser skapas utifrån de frågor man ställer i sin studie och även om de inte helt saknar verklighetsinnehåll så är de alltså inte något som finns i verkligheten (Winther Jørgensen & Phillips, 2000:140). Fenomen som studeras måste enligt diskursanalysen alltid ses *som* någonting. Detta *som* gör att fenomenet som studeras kan se olika ut beroende på vem det är som studerar, val av teorier och

vilket fokus forskaren har (Börjesson, 2003:22). De diskurser vi lyfter fram är de som vi har uppmärksammat i relation till våra frågeställningar. Hade vi valt att utgå från andra perspektiv så hade vi enligt Börjessons resonemang hittat andra diskurser och svar utifrån vårt empiriska material.

Undersökningsdesigner kan se olika ut inom diskursanalysen, i vår analys har vi valt att utgå från några av Faircloughs analytiska verktyg som vi nu ska presentera. Det första är *intertextualitet* som hör till analysen av den diskursiva praktiken. Det syftar till att man aldrig börjar om från början utan kommunikativa händelser bygger alltid på tidigare händelser, det vill säga texter bygger alltid på andra texter (Winther Jørgensen & Phillips, 2000:77). *Intertextuell kedja* innebär på så sätt en kedja av texter som genom olika utformning ger uttryck för "samma" text (ibid. 85). För att analysera den textuella nivån har vi dels valt att titta på det Fairclough kallar *etos* som handlar om hur språk och ordval kan bidra till att konstruera identiteter. I vårt fall alltså hur skribenterna bidrar till läsarens uppfattning av personers identiteter och vilka egenskaper de tillskrivs. Vi har även valt att använda oss av två analysverktyg som är nära sammankopplade till varandra på den textuella nivån nämligen interaktionell kontroll och modalitet. *Interaktionell kontroll* handlar om vem som styr diskursen och vem som får rätten att komma till tals. *Modalitet* handlar i sin tur om till vilken grad den som skriver eller talar instämmer med sitt påstående. Massmedier lägger till exempel ofta fram sina tolkningar som fakta genom olika modaliteter, detta både visar på och stärker deras auktoritet (ibid. 87-88).

Nu till hur vi gått tillväga i vår analys. Vi inledde analysen med att läsa artiklarna och markera begrepp och stycken som var relevanta utifrån studiens syfte och frågeställningar. Utifrån våra markeringar kunde vi sedan ta ut de diskurser vi funnit. Resultatet av detta blev diskursen om romer som "de andra" då vi tydligt kunde se ett skapande av ett "vi och dem" i artiklarna. De andra två diskurserna vi fann i artiklarna var dels diskursen om tiggare som offer för kriminalitet och dels diskursen om romers utanförskap.

Studiens framställning

Denna studie är ett gemensamt arbete. Vi har emellanåt delat upp olika avsnitt mellan oss men har alltid suttit på samma plats och skrivit i samma dokument där vi kan läsa vad den andre skriver och därmed hjälpas åt. Detta för att effektivisera arbetsprocessen. Vi har varit noga med att läsa det som den andra skriver och hela tiden bearbetat avsnitt efter avsnitt tillsammans och texten anses därför representera oss båda.

Etiska överväganden

Vid genomförandet av en studie bör man ta hänsyn till de olika forskningsetiska principerna, nyttjandekravet, konfidentialitetskravet, samtyckeskravet och informationskravet som finns utgivna av Vetenskapsrådet i skriften *Forskningsetiska principer* (Vetenskapsrådet, u.å.). Då vi granskar offentligt material och varken kommer i direkt kontakt med undersökningsgruppen eller behandlar personuppgifter har inte de nämnda kraven direkt betydelse för vår studie. Vad vi däremot kan fundera över är vad det innebär att skriva om en grupp som redan är underordnad och marginaliserad. Då tidigare forskning i andra nordiska länder har visat på att EU-medborgare som tigger beskrivs som ett problem i medier kan vi reflektera över om det även kan bli resultatet av vår studie och om det i så fall bidrar till att förstärka deras utsatthet. Då vi inte utgår från några intervjuer med dessa personer fungerar inte studien som en röst för dem och det är inte heller vårt syfte. Det vi istället hoppas på är att vår studie kan bidra till att visa på i relation till vilka diskurser situationen uppmärksammas.

Statens offentliga utredningar (SOU 2006:21) lyfter fram mediernas makt att skapa och upprätthålla stereotyper. De har på så sätt makt att definiera verkligheten. Även om antalet studier om hur majoritetspubliken påverkas av diskurser i medier är få så stödjer de få som finns antagandet att nyheters konstruktioner av verkligheten påverkar människors referensramar (ibid. 189). Negativ medierapportering om "andra" grupper kan dels öka främlingsfientligheten i samhället och dels förstärka en pressad situation för utsatta individer (ibid. 216). Om mediernas bild av EU-medborgare som tigger är negativ riskerar vi att ytterligare förstärka denna bild om vi inte reflekterar tillräckligt kring kontexten utan istället framställer den som sann. Vår intention är att vår studie ska bidra till ett kritiskt perspektiv om hur medier beskriver de här människorna och därför är det, ur ett etiskt perspektiv, viktigt att inte vi blir en del av diskursen utan att vi så gott det går ställer oss vid sidan av diskursen.

Metodologiska överväganden

Genom studiens gång har vi stått inför olika överväganden, bland annat vid val av metod, teori och vid insamlingen av det empiriska materialet. Vi ska här försöka motivera några av de större val vi har gjort som har påverkat studiens uppläggning.

Diskursanalys valdes då vi var intresserade av att ta reda på hur framställningen av EU-medborgare som tigger ser ut i medier. Vi vill studera hur språket används och hur detta konstruerar dessa personer, vilket gjorde diskursanalysen till den mest lämpade analysmetoden. Vi övervägde om vi istället skulle utgå från innehållsanalys som metod men då en innehållsanalys handlar om att dra slutsatser kring sitt material och att man fokuserar på själva "meddelandet" i

texten ansåg vi att detta inte var den mest lämpade metoden för studiens syfte och frågeställningar. Ingen av oss har tidigare erfarenhet av att arbeta med diskursanalys och även om vi har läst in oss i olika metodböcker, samt Faircloughs egna verk, kan den begränsade erfarenheten möjligen ha haft betydelse för analysen.

Teori och metod är sammanlänkade för diskursanalysen, för att kunna använda diskursanalysen som metod måste de grundläggande teoretiska antagandena accepteras (Winther Jørgensen & Phillips, 2000:10). Även socialkonstruktionismen är en naturlig utgångspunkt för diskursanalysen då perspektivet utgår från verkligheten som socialt konstruerad och menar att just språket är en viktig del av det. Winther Jørgensen och Phillips (2000) menar att viss kritik som riktats mot socialkonstruktionismen handlar bland annat om att den är både vetenskapligt och politiskt oanvändbar. Vetenskapligt oanvändbar i den mån att den inte kan avgöra vad som är riktigt och politiskt oanvändbar då den inte kan dela in resultat i vad som är bra och vad som är dåligt. Kritikerna menar att om en forskare visar på samhällsförhållanden som bör förändras är det enbart forskarens egen tolkning av vad som bör förändras som kommer i uttryck (Winther Jørgensen & Phillips, 2000:149). I vår analys menar vi endast att visa våra tolkningar av hur medier framställer EU-medborgare som tigger och vi försöker inte att visa på vad som kan ses som riktigt eller bra och dåligt i de tolkningar vi gör. Vi gör inte heller några tolkningar eller uttalanden om det är något i de rådande samhällsförhållandena som bör förändras. Förutom diskursanalysens teoretiska grunder och socialkonstruktionismen valde vi även att lägga till ett etnicitetsbegrepp för att vidga förståelsen för problematiken kring situationen. Vår uppfattning är att dessa teorier och utgångspunkter fungerar bra tillsammans.

Det grundläggande i Faircloughs kritiska diskursanalys är att diskurser formar den sociala världen (Winther Jørgensen & Phillips, 2000:94), alltså den diskursiva praktiken reproducerar eller förändrar den bredare sociala praktiken. För att undersöka *på vilket sätt* den bredare sociala praktiken påverkas behöver man använda sig av ytterligare en teori, vilket vi inte gör i denna studie. I och med detta kan vi fråga oss vad vår studie egentligen kan säga om diskurserna i medier, om vår studie genererar nya hypoteser eller någon ny kunskap om samhällsstrukturerna. Vår studie visar att diskurserna i medier inte är helt nya konstruktioner utan att de är reproducerade från tidigare diskurser, vilket vi menar kan förstärka rådande samhällsstrukturer.

Vi valde att analysera mediers framställning då dessa spelar en stor roll för hur diskurser konstrueras och reproduceras och har stor påverkan på allmänhetens åsiktsbildning. Tidigare forskning har även uttryckt medier som en bra källa till att studera just framställningen av utsatta grupper (se till exempel Alenius 2012 eller Mao et al 2011). Vi valde att använda retrievers tjänst mediearkivet som

sökmotor då vi på så sätt fick tillgång till alla publicerade artiklar med våra valda sökord. Valet av de specifika dagstidningarna grundar sig på att det är fyra av de största, rikstäckande dagstidningarna i Sverige. Vi hade även kunnat studera lokala dagstidningar men det är möjligt att detta hade kunnat visa på en mer kommunbegränsad diskurs av situationen. Det hade även varit intressant att studera diskursen och framställningarna i sociala medier, så som Facebook, och detta var något som vi diskuterade i ett inledande stadium. Vi kom dock fram till att detta, på grund av etiska principer och urvalsprocesser, skulle bli allt för avancerat för en kandidatuppsats.

Våra resultat kan inte anses generaliserbara. Vi har dock ändå försökt stärka trovärdigheten i våra tolkningar genom att i analysen presentera flertalet citat och textutdrag från artiklarna, på så sätt kan läsaren följa med i de kopplingar vi gör. Peter Svensson och Göran Ahrne (2011) skriver att man istället för generalisering kan prata om överförbarhet inom kvalitativ forskning. Överförbarhet kan innebära huruvida resultaten i studien går att överföra på andra personer, sociala miljöer, verksamheter eller över tid och rum. Detta kan till exempel visas genom att jämföra sina egna resultat med andra liknande studier. Överförbarhet kan också visas genom att relatera resultaten till teorier eller teoretiska begrepp (Svensson & Ahrne, 2011:29). Vi kan genom att ställa våra resultat i relation till Engebrigtsen (2012) eller Alenius (2012) som har genomfört liknande studier diskutera om vi kommer fram till liknande resultat. Vi kan även ställa resultaten i relation till exempelvis Swärd (2001) eller Mao med flera (2011) som har genomfört liknande studier men på andra socialt utsatta grupper. Vi kan även där diskutera om vi kommer fram till liknande resultat och på så sätt påvisa en slags överförbarhet mellan resultaten och grupperna. Vi kan dock inte utgå från att det faktiskt existerar någon överförbarhet i studien då detta kräver en mer fördjupad analys än vad som finns utrymme för inom ramen för detta arbete.

6. Resultat och Analys

Vi väljer att integrera resultat och analys för att underlätta för läsaren att följa hur vi använder oss av de analytiska verktygen i relation till det som framkommer i artiklarna. Vidare för vi en diskussion kring vårt resultat i relation till den teoretiska referensramen som vi tidigare presenterat samt den tidigare forskningen.

I analysen av våra artiklar finner vi tre framträdande diskurser som vi kommer att presentera och analysera var för sig. De tre diskurserna är *romer som "de andra"*, *tiggare som offer för kriminalitet* och *romers utanförskap*. Vi väljer även att redogöra för och analysera diskursens förskjutning under en egen rubrik för att lättare återkoppla till studiens syfte och frågeställningar. I varje diskurs använder vi oss av noga utvalda citat och textutdrag från artiklarna för att tydligt koppla den tidigare forskningen samt våra valda teorier till vårt empiriska material. Vi väljer även att med fet text markera det som vi anser tydligast visar vår poäng i textutdragen.

Diskursen om romer som "de andra"

En tydlig diskurs vi kan se i de artiklar vi analyserat är om romer som "de andra". Hur de olika artiklarna benämner EU-medborgare som tigger ser olika ut dels från artikel till artikel men även utifrån när artikeln är publicerad. Man använder begrepp som "romer", "tiggare", "tiggande romer", "rumänska romer", "utländska tiggare", "hemlösa romer", "migranter", "EU-medborgare", "EU-migranter", "tiggande EU-migranter", "hemlösa EU-migranter" etc. Men något som oftast ändå framgår är att det är romer det handlar om. Vilket vi kan se i exemplen nedan:

... det växande antalet **EU-migranter, nästan uteslutande romer** från Rumänien (Svenska Dagbladet, 2015-01-02).

... **rumänska romer** ... Antalet **hemlösa EU-medborgare**, och framför allt **tiggare** från Rumänien och Bulgarien, har ökat kraftigt i Sverige (Svenska Dagbladet, 2014-12-30).

Vi kan tydligt se en konstruktion av ett "vi och dem" där romer framställs som "de andra". De beskrivs vid ett flertal tillfällen som "de andra" som inte talar svenska, "de andra" som mest utsatta. Om skribenter fortsätter att konstruera ett "vi och dem" och dessutom använder sig av liknande språk och ordval i dessa beskrivningar, reproduceras och vidmakthålls konstruktionerna genom mer maktfulla grupper i samhället. Genom att använda oss av analysverktyget intertextualitet, alltså hur samma typ av diskurs återkommer i texterna, kan vi se att när medier rapporterar om EU-migranter som tigger på gatorna i Sverige skrivs det ofta att dessa personer även är romer främst från Rumänien.

DN har i en artikelserie granskat vilka människorna är som sitter längs gatorna med sina tiggarskålar. Främst är det **romer från de forna öststaterna** som drivs av svält och fattigdom. De bor i kåkstäder, på stängda soptippar och hankar sig fram på ströjobb i hemländerna - och tiggeri i Västeuropa (Dagens Nyheter, 2013-03-31).

De flesta tiggarna är **romer från Rumänien**. I Stockholm bor många under påvra förhållanden i läger utanför stan (Aftonbladet, 2014-01-24).

Intertextualiteten i exemplen ovan är hur personer som tigger beskrivs med ordval och språk som konstruerar och reproducerar dem som romer. En återkommande diskurs i artiklarna är att när det skrivs om personerna som tigger använder sig även skribenten av begreppet romer. Intertextualiteten är även att skribenterna skriver om dem som en utsatt grupp, i artiklarna görs det en skillnad på "oss och dem".

En viktig aspekt i konstruktionen av romers identitet skapas genom det språk och de ordval som används i artiklarna. Läsarens bild av identiteter formas av de språk och ordval skribenten använder sig av (Winter Jørgensen & Philips, 2000:87). Westin (2008) menar att etniska identiteter formas genom språket och tillskrivs ett bestämt folk med ett gemensamt språk eller ett gemensamt territorium. Den etniska identiteten är vanligtvis tillskriven av andra i en överordnad maktposition och leder ofta till en uppdelning av ett "vi och dem" (Westin, 2008). Romer konstrueras som fattiga och med uttryck som i exemplet nedan som låg- eller rent av utbildade.

George Castellon bekräftar bilden att det främst är **fattiga romer** som kommit till Sverige för att försöka tjäna pengar genom att tigga (Dagens Nyheter, 2012-12-20).

... romer från Sydeuropa. De tillhör alltså den mest diskriminerade minoriteten. Elva miljoner människor utspridda i hela Europa. En EU-undersökning från 2011 visar att **bara 42 procent av barnen avslutar grundskolan** (Aftonbladet, 2012-04-01).

Andra exempel på konstruerandet av romers identiteter i artiklarna är genom att tillskriva dem egenskaper och attribut som hemlösa, analfabeter, arbetslöshet, offer, trasiga kläder, flera lager kläder, fysiskt slitna, ligger samhället till last. Denna identitetsbeskrivning av romer som grupp gör att de i jämförelse med majoritetsbefolkningen i Sverige konstrueras till något annorlunda, alltså "de andra" i dikotomin "vi och dem". Liksom Mattson (2012) skriver kan även vi se att i diskursen om etnicitet blir uppdelningen mellan ett "vi och de andra" central. Genom att jämföra skillnader i förhållande till andra konstrueras och upprätthålls uppdelningen av "vi och de andra" (Mattsson, 2012:80-81). I nästa textutdrag jämför skribenten sin egen situation med situationen för en av de hemlösa EU-medborgare som tigger i Sverige. Då motsatspar konstrueras i relation till varandra, exempelvis konstruktionen av rik och fattig, ser vi i detta

utdrag hur skribenten skapar en åtskillnad mellan sig själv och personen han beskriver. Vi ser en manifest gräns mellan “vi” och “dem” i artiklarna som även framkommer i detta textutdrag, “vi” kan aldrig bli “dem” och “dem” kan aldrig bli “vi”.

Å andra sidan, vill jag ha någonting sagt om skilda världar, kan jag ju lika gärna jämföra mina egna vattentäta Goretex-kläder med Marios trasiga jeans, min bostadsrätt med hans ryggsäck. Mitt liv med hans (Aftonbladet, 2012-04-01).

Konstruktionen vi ser av romer som “de andra” i de svenska dagstidningarna har också uppmärksamats i tidigare forskning från Finland och Norge. Alenius (2012) och Engebrigtsen (2012) visar hur medier i Finland och Norge genom val av begrepp konstruerar ett “vi och dem”. Alenius (2012) drar i sin studie slutsatser att de tidningar han studerat framställde romer som en främmande och klart annorlunda grupp från majoritetsbefolkningen i Finland, romer representerade “de andra” (Alenius, 2012). Engebrigtsen (2012) visar också att tiggeri har blivit ett allt mer vanligt förekommande fenomen i Norge. Studien visade på att en vanlig föreställning som de norska medborgarna hade var att romska tiggare egentligen inte är fattiga utan att de enbart kommer dit för “att luras” (Engebrigtsen, 2012). Ett exempel från vår studie är då skribenten ställer tiggande romer mot “vanliga hederliga medborgare”. Genom att beskriva den ena gruppen som hederliga konstrueras den andra gruppen, tiggande romer, som ohederliga. Precis som Mattson (2012) skriver skapas uppdelningen och åtskillnaden mellan ett “vi och de andra” genom att ställa två grupper mot varandra. En konstruktion skapas av en motsatt konstruktion och på så vis upprätthålls även uppdelningen av ett “vi och de andra”. Nedan ser vi två tydliga exempel på hur diskursen om romer separerar dem från svenskar, svenskar delas in i en grupp och ställs emot romer som den andra gruppen.

Tillsammans med **sina landsmän** störde de stadsbilden och gav **svenskar** dåligt samvete (Expressen 2014-07-15).

Hon talar om Pildammsparken som "en del av Malmöbornas vardagsrum". Detta mantra dyker upp lite varstans i kommunens prtexter. Staden ska vara ett vardagsrum där alla känner sig välkomna.

– Vi kan inte acceptera att man bor i parken, säger Carina Nilsson. Samtidigt vill hon inte ställa **EU-migranternas intressen mot Malmöbornas**, även om många invånare hör av sig till kommunen och klagar (Carina Nilsson (S) är kommunalråd med ansvar för socialtjänst, vård och omsorg, Aftonbladet, 2015-03-30).

I artiklarna finns modaliteter som framställer skribenternas beskrivningar som sanna. I flera av artiklarna skriver skribenterna att “de flesta tiggarna **är** romer”, “tiggarna **kommer från** Rumänien” etc. Dessa påståenden uttrycks som att det de skriver är fakta men utan att egentligen hänvisa till någon källa. Modaliteten

skapas genom ord som exempelvis **tiggarna är, kommer från, de syns, de talar inte** etc. Enligt Winter Jørgensen och Phillips (2000) handlar modalitet också om till vilken grad den som uttalar sig i artikeln, eller skribenten själv, förbinder sig själv eller den omskrivne till ett påstående (Winter Jørgensen & Phillips, 2000:87-88). I materialet ser vi att skribenterna i mångt och mycket använder sig av objektiva modaliteter, istället för att skriva "jag vet att" eller "jag/vi anser att" skriver de fram texten som en sann verklighet.

De syns överallt i staden - tiggarna ... **De talar inte** svenska (Dagens Nyheter, 2012-12-20).

Att skriva fram texten på det här sättet påverkar den upplevda trovärdigheten i det som skrivs. Skribenterna har också interaktionell kontroll över texten och har därmed makten att bestämma vem som får uttala sig. Vilka som uttalar sig i de analyserade artiklarna varierar, i vissa fall är det personerna som tigger som uttalar sig om sin egen situation, men i de flesta fall har skribenten själv tolkat och beskrivit situationen med egna ord. De flesta som uttalar sig om romer som tigger är i en maktposition i förhållande till de personer som de uttalar sig om. Maktrelationer har även en betydande roll för hur vi konstruerar verkligheten enligt Burr (2004). Mediers beskrivningsmakt har som störst påverkan inom de områden som vi inte har någon egen erfarenhet. Det är svårt att säga hur stor påverkan mediers skapande av kategorier har men de anses trots allt spela en nyckelroll. Medier styr innehållet i texterna åt ett visst håll vilket bidrar till att diskursen befinner sig inom en viss ram (Brune, 2008:335-336). Romer som tigger på gatorna i Sverige är ett relativt nytt fenomen. Det saknas erfarenheter om dessa människor både hos allmänheten och "experter" vilket gör att mediers framställning av dessa människor kan få en stor påverkan på allmänhetens uppfattning om dessa människor. I de lösningsinriktade diskurserna om romer är det mer eller mindre tydligt att det är personer som man inte vill ha här. Det framgår bland annat genom den politiska debatten om att förbjuda tiggeri men även genom att ställa romers intressen mot majoritetsbefolkningen i Sverige.

I takt med att antalet romer som tigger på gatan ökade växte debatten om hur situationen skulle lösas. I en artikel skriver skribenten om Socialförvaltningens uppsökande insatser för att få bort hemlösa romer från gatorna och hur de erbjuder dem en gratis enkelbiljett hem, utan en så kallad nödprövning som annars tillhör proceduren. Om detta uttrycker sig skribenten på följande sätt:

Det här är ett sätt för politiker att bli av med personer som de inte vill ha här (Aftonbladet, 2014-04-11).

Vi kan här se att konstruktionen av ett "vi och dem" finns i texten som en avspiegling av den åtskillnad som skapas mellan människor i Socialförvaltningens arbete.

Diskursen om tiggare som offer för kriminalitet

I de artiklar vi analyserar kan vi se att det finns en genomgående diskurs om tiggare som offer för kriminalitet, främst i de tidiga artiklarna. I relation till diskursen används begrepp som "organiserad kriminalitet", "tiggargligor", "människohandel", "offer" och "utnyttjade".

På olika sätt använder sig skribenterna av begrepp eller ordval som konstruerar tiggare som offer. När det finns en återkommande diskurs och en användning av olika begrepp som konstruerar människor som tigger som offer finns det en intertextualitet mellan texterna, konstruktionen bygger på tidigare användningar och formuleringar av människor som tigger. I citaten nedan ser vi dels hur samma ord används för att beskriva tiggare och dels ett exempel på hur även andra formuleringar kan ge uttryck för samma sak.

– **Tiggarna är offer** och det finns inga tankar om att kriminalisera dem. Det gäller att **få bort personerna bakom** (Per Clareus (M), Expressen, 2012-12-17).

– Vi vill inte jaga **tiggarna, de är själva offer**. Vi vill **komma åt de personer som organiserar** tiggeri för att tjäna pengar på det (Johan Linander (C), Svenska Dagbladet, 2012-06-12).

– Människor får ju göra vad de vill med sina pengar, men konsekvensen kan bli att ju generösare vi är - desto fler kommer hit för att tigga (...) Men konsekvensen av att människor inte ger pengar kan i stället bli att **tiggarna "får stryk av de som organiserar tiggeriet"** (Kajsa Wahlberg Kriminalkommissarie på Rikspolisstyrelsen, Svenska Dagbladet, 2013-12-25).

Tidigare forskning visar på samma typ av intertextualitet i andra nordiska länder. I Norge ser till exempel Engebrigtsen (2012) genom sin studie en upprepad diskurs om tiggare som offer för människohandel. I citaten ovan kan vi med hjälp av Faircloughs analysverktyg etos se hur identiteter för de tiggande människorna konstrueras. De framställs här som offer och i flera andra artiklar som utnyttjade och utsatta. Bland de fattigaste personerna i ett samhälle är tiggeri ett av de äldsta sätten för att överleva men attityden gentemot tiggare i sig har inte förändrats mycket och det väcker fortfarande tankar om kriminalitet, asociala beteenden och fara för allmänheten (Mäkinen, 2013). Av Engebrigtsens (2012) studie i Norge framkommer att de flesta människor som möter romska tiggare på gatorna antingen ser dem som "fattiga stackare", besvärliga kriminella eller som hotfulla främlingar. I Hodgetts med fleras (2006) studie visar resultatet att hemlösas identiteter konstrueras genom mediernas framställningar av dem som passiva, isolerade, beroende av välgörenhet och professionell hjälp vilket med andra ord är en konstruktion av dem som offer.

Varje diskurs för med sig ett visst socialt agerande (Burr, 2004) och om medier konstruerar tiggare som offer för kriminalitet för detta med sig ett visst socialt

agerande. Schneider med flera (2010) visar i sin studie att beroende på om mediernas beskrivning av hemlösa är positiv eller negativ påverkas allmänhetens stöd i samma riktning som beskrivningarna (Schneider, Chamberlain & Hodgetts, 2010). Beroende på hur medier beskriver personer som tigger påverkas allmänhetens uppfattning om dessa personer. Om allmänhetens uppfattning om dessa personer är negativ kan det allmänna stödet minska. Vi kan se hur mediernas diskurs om tiggare som offer för kriminalitet kan ha en inverkan på allmänheten med ett exempel från Expressen. De frågade folk om de gav pengar till tiggare, varav de flesta svarade att de inte gjorde det, till exempel med hänvisning till att "jag har läst så mycket om illegala ligor" eller "det finns så mycket kriminalitet bakom det där" (Expressen, 2012-12-17). Här får slumpmässigt utvalda röster representera "folkets röst", men det är fortfarande skribenten som avgör vilka röster som presenteras och innehar den interaktionella kontrollen.

I diskursen om personer som tigger som offer för kriminalitet använder sig skribenter av källor som kan ses som auktoritära för att förstärka effekten i sina påståenden och inte ge utrymme för ifrågasättande. I följande utdrag visas denna typ av modalitet då skribenten hänvisar till Rikspolisstyrelsen, vilket gör att det som skrivs uppfattas som fakta och känns trovärdigt.

Antalet anmälningar om människohandel som rör utnyttjande av människor för tvångsarbete och tiggeri har ökat, **visar Rikspolisstyrelsens (RPS) senaste lägesrapport**. Offren, som framför allt kommer från Rumänien, Vitryssland och Bulgarien, förs till Sverige av kriminella, kringresande gärningsmän, **enligt RPS** (Svenska Dagbladet 2012-06-12).

I diskursen om tiggare som offer för kriminalitet använder skribenterna sig till stor del av direkta citat från personer i en maktposition, exempelvis politiker och poliser. Skribenterna förbinder sig inte med påståendet utan använder någon annan för att uttrycka något. Genom att inte förbinda sig med ett påstående sjunker graden av trovärdighet, men i dessa fall försöker skribenterna ändå stärka trovärdigheten genom att använda sig av citat från personer som inger en känsla av auktoritet och i viss mån som experter på området. Vilket nedanstående citat är ett exempel på.

– Många tror att de gör en god gärning när de ger pengar till någon som tigger. I själva verket går pengarna rakt ned i fickan på en profitör. Den här verksamheten är allt oftare organiserad av någon som tjänar pengar på utsatta personers tiggande (Johan Linander (C), Svenska Dagbladet, 2012-06-12).

Diskursen om romers utanförskap

En annan diskurs som tydligt framträder i vårt empiriska material, främst från de senare åren, är diskursen om romers utanförskap. I denna diskurs förekommer begrepp och uttryck som "utanför samhället", "samhällets botten",

“diskriminerade”, “offer för medfött utanförskap”, “störande moment”. Textutdragen nedan visar hur skribenterna på liknande sätt beskriver situationen för romer.

Vi hittade **Europas botten** ... direkt störande moment. offer för ett **medfött utanförskap** (Aftonbladet, 2012-04-01).

De här personerna har **ingen försörjningsmöjlighet i Rumänien** (Aftonbladet, 2014-07-11).

... bristerna i Rumäniens välfärdssystem och **diskriminering av romer** som gör att de tigger på annat håll (Aftonbladet, 2014-01-24).

Oavsett om vi möter romerna med kall hand eller öppen famn kommer de återvända till **ett land där de står utan jobb, utbildning och framtidsutsikter** (Expressen, 2015-03-04).

Diskursen om romers utanförskap har en stark intertextualitet i det analyserade materialet. Vi kan i utdragen ovan se hur texter bygger på tidigare texter och hur diskursen är återkommande, i de flesta artiklar där diskursen om romer förekommer för skribenterna även en diskussion om gruppens utanförskap. Något som framhävs, framförallt i artiklar från senare tid, är hur diskriminerade romer är i Rumänien och att många romer där lever utanför samhället. Nedan ser vi utdrag som visar hur skribenterna framställer romers levnadsförhållanden i hemlandet.

Efter 26 års arbete i landet har vi fått djupgående insikt kring de rumänska romernas situation. **De har diskriminerats, förtalats och förföljts** sedan medeltiden; hållits som slavar och jagats som djur. Än i dag **tillhör de samhällets bottenskikt**, och den utbredda **antiziganismen** gör att landets politiker inte vill ta i frågan med tång. Av Rumäniens uppskattningsvis två miljoner romer står **90 procent utan fast arbete** i dag, och 52 procent har **aldrig ens fått chansen på arbetsmarknaden** (Expressen, 2015-03-04).

Romerna i Rumänien var slavar fram till 1867, vilket fortfarande påverkar politiken i Rumänien. En stor grupp romer i Rumänien **lever utanför samhället** och bor på landsbygden i **plåtskjul eller saknar bostad helt** och har **varken tillgång till skola eller sjukvård**.

– Det finns till och med **en stor grupp romer som saknar id-kort**, vilket betyder att de **inte betraktas som medborgare i landet**, säger Maria Leissner, ordförande i delegationen för romska frågor (Dagens Nyheter, 2012-12-20).

Diskrimineringen av romer i Rumänien är återkommande i artiklarna men som del i diskursen ingår även diskrimineringen av romer i andra länder i Europa. I diskursen om romers utanförskap förläggs diskrimineringen av romer till övriga länder i Europa, främst Rumänien. Den diskriminering av romer som sker i Sverige idag är ingenting som framkommer i artiklarna. Romer som folkgrupp har länge fallit offer för social exkludering, diskriminering och rasism. I en

rapport från FRA, European Union Agency for Fundamental Rights, om romers situation i Europa skriver de att var tredje person i undersökningen är arbetslös, 20 % har ingen sjukförsäkring och 90 % lever under gränsen för fattigdom (FRA, 2012). Resultaten visar att i de elva EU-länderna² som ingick i undersökningen hade romer en sämre socioekonomisk situation, upplevde diskriminering i högre utsträckning och var inte medvetna om sina rättigheter utifrån EU:s lagstiftning än majoritetsbefolkningen. EU:s medlemsländer utnyttjar inte de avsatta EU-medlen som är tänkta att öka romers sociala och ekonomiska integration på ett effektivt sätt. Uttalanden som förekommer i de artiklar vi analyserat är “romer är onskans armé”, “romer är genetiskt predestinerade för kriminalitet”, “inrätta arbetsläger för romer för att få ordning på missbruket av välfärden”, “inrätta nationalgard för att skydda mot romsk terror” etc. vilket visar på direkta uttalanden mot just romer som folkgrupp och inte mot problematiken i sig. Dessa uttalanden är många gånger gjorda av högt uppsatta ledare och tjänstemän i olika europeiska länder som till exempel Rumäniens utrikesminister eller Italiens förre premiärminister Berlusconi.

Hemlösa är en grupp som under en lång tid har omfattats av en politik och lagregleringar som inskränker deras rörelsefrihet. Forskning visar att dessa regleringar riktas mot dessa människor mer för vilka de är och inte för vad de gjort (Bancroft, 2012 & Doherty et al, 2008). Politiska beslut påverkas många gånger av mediernas rapporteringar och deras förmåga att samla allmänhetens stöd för att uppnå vissa lösningar på sociala problem (Mao et al, 2011). Romer är också en grupp som har omfattats av lagar som begränsar deras rörelsefrihet och detta är en återkommande diskurs i medier även idag. Enligt Diskrimineringsombudsmannen (u.å.) har romer utsatts för diskriminering och förföljelse i Sverige sedan 1500-talet. Lagstiftningen har under 1600- och 1700-talet präglats av försök till fördrivning och bortstötning av romer. I början på 1900-talet var all invandring av romer förbjuden. Textutdraget nedan visar på hur denna diskurs än idag förekommer i de svenska dagstidningarna och här gör även skribenten själv den kopplingen.

Om tiggeri förbjuds blir det lättare för den svenska polisen att direkt avvisa romer vid gränserna om de inte kan uppvisa tillräckligt med medel för sitt uppehälle. Vi är då **tillbaka i förhållandena under åren 1914-1954** då det rådde inreseförbud för romer (Aftonbladet, 2013-01-06).

Diskrimineringen av romer i Sverige handlar om den som ägde rum i Sverige på 1900-talet men huruvida det sker diskriminering av romer som är bosatta i Sverige idag lämnas osagt. I diskursen om romers utanförskap framställs gruppen som diskriminerade, offer och fattiga och därefter konstrueras deras gruppidentitet. Mäkinen (2013) beskriver romer som “andra klassens

² De elva länderna som ingick i undersökningen var Bulgarien, Frankrike, Grekland, Italien, Polen, Portugal, Rumänien, Slovakien, Spanien, Tjeckien och Ungern (FRA, 2012:10)

medborgare” då de tvingas tigga på grund av att deras grundläggande rättigheter varken tillgodoses i hemlandet eller inom andra EU-länder. En del av diskursen om romers utanförskap handlar om hur EU bär ansvaret för romers utsatthet samt deras integrering i samhället. Textutdraget nedan är ett exempel på diskursen om romers utanförskap, genom olika ordval beskrivs de som diskriminerade.

Var det inte meningen att man i EU skulle kräva att den romska frågan prioriterades på förhandlingsbordet? När man inte öppet vågar kritisera de länder i Europa som diskriminerar romer - praktiskt taget alla - ger man sig nu i stället på **offren, de minst skyddade**, de som ofta **inte har mat för dagen**, människor som är **skuldsatta** och **knappt har en chans att komma in i samhället** (Aftonbladet, 2013-01-06).

Precis som vi visade att den tidigare lagstiftningen gällande romer är aktuell för diskursen än idag så ser vi att tidigare diskurser om romer lever kvar. Westin med flera (2014) uppmärksammar den förtryckande diskursen hos Socialstyrelsens behandling av resande och romer under 1900-talet. Nedlåtande uppfattningar, missuppfattningar och moraliserande, avståndstagande och särbehandlande kommentarer genomsyrade sättet att uttrycka sig om denna folkgrupp. De framställdes som ett problematiskt klientel och de termer man använde för att benämna gruppen var “tattare” och “zigenare” som förknippades med problemområden som lösdriveri, alkoholism, kriminalitet eller liknande. Författarna menar att myndighetens ordval uppmanade till föreställningar om otrygghet (Westin et al, 2014:34-37). Detta reproduceras i diskursen även idag. Även om man inte tänker sig att tiggare är en del av en organiserad brottslighet så skrivs det fram som att tiggande romer skapar en känsla av otrygghet vilket visas i textutdraget nedan.

Stadens egen trygghetsundersökning visar också att andelen stockholmare som **oroas över tiggeriet** ökat kraftigt, från fyra till 22 procent de senaste fyra åren. Mest oroliga är Norrmalmsborna, hela 38 procent **tycker att tiggeriet är störande** (Dagens Nyheter, 2015-01-27).

Etnicitet och etniska identiteter kan skapas genom det språkbruk som förekommer i texterna. Westin (2008) skriver att utifrån ett socialpsykologiskt synsätt kan etnisk identitet definieras som en kollektiv identitet. Denna identitet är tillskriven ett bestämt folk, överfört till vår analys handlar det om romer. Dessa människor tillskrivs egenskaper för hela gruppen istället för individuella egenskaper (Westin, 2008:23-25). Skribenterna tillskriver romer en kollektiv identitet genom att skriva om dem som en grupp som skiljer sig från andra grupper i språk, ursprung etc. Ytterligare en del av romers identitet i artiklarna är att de konstrueras som offer och utanför samhället. Schneider med flera (2010) visar i sin studie att hemlösa framställs i medier som offer för omständigheter som de själva inte kan ha någon kontroll över (Schneider, Chamberlain & Hodgetts, 2010). Denna konstruktion av en grupp som offer kan

även vi se. Det första textutdraget nedan är ett exempel på detta men det syns även i flera av de tidigare presenterade textutdragen.

EU-migranternas hopp står till andra människors vilja att ge. ... **I Rumänien finns ingenting. Inte för romer** (Aftonbladet, 2015-03-30).

Till det kan läggas rapporter om **folkfördrivningar och murar** kring områden där det bor många romer. För att nämna några exempel. I Rumänien är det förbjudet att tigga. Alltså åker de i stället **till andra länder för att klara sin och familjens livhanke**. Vi kan tycka illa om det. Men mest illa borde Rumänien själva anse att det är. Därför att de faktiskt **inte lyckas ta hand om sina egna invånare**. Fattigdom är inget brott. Men det är diskriminering (Aftonbladet, 2015-01-24).

I textutdraget ovan är det tydligt hur romer i diskursen om romers utanförskap skiljs åt från den övriga befolkningen i Rumänien och de framställs som en grupp som lever utanför samhället. Det är också tydligt att det inte är Sveriges problem utan att det är ett problem för Rumänien att lösa. Romer utgör en minoritet och skiljs åt från majoritetsbefolkningen i Rumänien. Puskás och Ålund (2013) skriver att etnicitetsbegreppet ställer majoritetsbefolkningen i en normerande position vilket konstruerar minoriteter som annorlunda. Det förekommer en slags systematisk diskriminering av romer i Rumänien där de inte släpps in på arbetsmarknaden och de ges få chanser att förändra sina livsöden. Schierup med flera (2013) menar att med begrepp som etnicitet, ras och kultur underbyggs den institutionella diskrimineringen, där en grupp underordnas en annan, vilket leder till social exkludering av minoriteter (Schierup, Krifors & Slavnić, 2013:231). Exempelvis skrev vi tidigare om romer i Italien och Frankrike där romer har en mycket begränsad åtkomst till arbetsmarknaden (European Commission, 2014) på grund av deras etniska tillhörighet. I textutdragen nedan framställer skribenterna romer som diskriminerade och socialt exkluderade. Men återigen avser det diskriminering som äger rum i Rumänien och inte i Sverige.

Att arbetet går trögt är inget att förvånas över när Rumäniens högsta politiker vägrar inse roten till det onda, en **systematisk diskriminering av romer** (Aftonbladet, 2015-01-24).

HEMLÖSHET **Nöden driver många romer att tigga** på gatorna runt om i EU. Rumäniens **behandling av den romska minoriteten är ett svek mot de grundläggande värden** som EU bygger på (Svenska Dagbladet, 2013-11-30).

Mediers konstruktion och reproduktion av diskurser och kategorier kan vi tänkas oss ha haft stor betydelse på samhällets attityder mot romer. Dessa attityder växer inte bara fram ur mediernas rapporter utan upprätthålls och reproduceras även genom dessa. Enligt Diskrimineringsombudsmannen (u.å.) gjordes i början av 1900-talet flera kränkande reportage om romer som var bosatta i Sverige, dessa reportage ersattes under 1950-talet av press som visade

upp romers nödsituation. Under 70- och 80-talet gick debatten i Sverige över till att vara mer politisk och präglades av rapporteringar om förföljelse och diskriminering av romer som en etnisk minoritet. Det rapporterades även om att romer var en förföljd grupp utanför Sverige och sågs som socialt belastade (Diskrimineringsombudsmannen, u.å.). Denna grupp romer som är fast bosatta i Sverige är osynliga i artiklarna även om också de berörs av attityden gentemot romer. Det skapas en åtskillnad mellan rumänska romer som tigger i Sverige och de romer som är bosatta i Sverige, när det skrivs om ”romer” i artiklarna är det underförstått vilken grupp av romer man syftar på. Få insatser har gjorts för att stärka romers mänskliga rättigheter och motverka diskrimineringen och gruppen har under en lång tid setts som ett socialt problem. Precis som i diskursen om romer finns även här modaliteter som beskriver texterna som en sanning. En typ av modalitet visas i ett av de tidigare textutdragen där skribenten skriver *“En stor grupp romer i Rumänien lever utanför samhället och bor på landsbygden i plåtskjul eller saknar bostad helt och har varken tillgång till skola eller sjukvård”*. Utan att hänvisa till någon källa framställer skribenten här sin text som fakta. Ett ytterligare exempel på modalitet illustreras i textutdraget nedan, i form av påståenden om var och hur utsatta romer bor och hur de försörjer sig. Även här skriver skribenten fram sina egna påståenden som sanna.

De bor i kåkstäder, på stängda soptippar och hankar sig fram på ströjobb
i hemländerna - och tiggeri i Västeuropa (Dagens Nyheter, 2013-03-31).

I den här diskursen ser vi att romer, mer än tidigare, själva får komma till tals i artiklarna. När romer själva får uttala sig får de representera en hel grupp, alltså alla romers talan förs genom dessa uttalanden. Även andra representanter som vill förbättra romers integrering och rättigheter i samhället får föra deras talan exempelvis från Internationella Romska och Resandekvinnors Forum. I diskursen om romers utanförskap är också uttalanden från den rumänska ambassadören i Sverige och den rumänska socialministern frekvent förekommande. I flera artiklar återkopplar och hänvisar skribenterna till deras uttalanden. Börjesson (2003) skriver att vissa personer har en starkare position i vissa frågor och kan uttala sig från en högre position jämfört med en privatperson (Börjesson, 2003:94). I egenskap av ambassadör och minister besitter de en starkare position att uttala sig i frågor om romer vilket ökar trovärdigheten i det de säger. Rumäniens ambassadör i Sverige skriver själv i en debattartikel om situationen med tiggande romer. Som visas i textutdraget nedan står ambassadören för att Rumänien försöker ta sitt ansvar i frågan om romers diskriminering. Hon menar att Rumäniens arbete försvåras av att tiggeri inte är olagligt i, bland annat, Sverige.

Hjälp finns. **Rumänien har en omfattande plan** för att stötta och integrera romer i samhället. Att vissa av dem **lockas att tjäna pengar i Sverige utan att arbeta** försvåras det arbetet. Nu måste Sverige och Rumänien **samarbeta i frågan om gatutiggeriet** (Dagens Nyheter, 2014-02-08).

I de artiklar som följer efter uttalandena från ambassadören och socialministern ställer sig dock skribenterna frågande till uttalandena och diskuterar snarare emot dessa. Som en tydlig del i diskursen om romers utanförskap kan vi se en uppdelning mellan ett förnekande och ett erkännande av gruppens diskriminering. I utdraget nedan ser vi dels hur en reporter ifrågasätter vad Rumänien gör för att minska diskrimineringen av romer och dels hur skribenten väljer att förstärka ifrågasättandet. Skribenten har interaktionell kontroll över texten och hur skribenten väljer att skriva fram situationen har betydelse för hur läsaren uppfattar det hela.

Det var en reporter från Sveriges radios rumänska redaktion som ställde frågan, den som **fick den rumänska ministern att stelna till**. Han ville kort veta vad regeringen i Bukarest gjorde för att motarbeta fördomar mot romer. Eftersom **ministern valde att svara med att det inte förekommer diskriminering** så ställde han om frågan. Då fick han svaret att hon **inte visste vad han menade med fördomar** (Aftonbladet, 2015-01-24).

Diskursens förskjutning och mediers inflytande

En av studiens frågeställningar handlar om ifall det har skett en förskjutning av diskursen de senaste åren, sedan debatten om EU-medborgare som tigger tog fart i medier. Det vi tydligast kan se är en förskjutning från en kriminalitets- till en utanförskaps-diskurs även om de båda alltid funnits parallellt med varandra.

I de artiklar som publicerades i början av studiens undersökningsperiod handlade diskursen till stor del om att EU-medborgare som tigger är del av eller offer för organiserad brottslighet. I flera av artiklarna vi granskat kan vi se att under en viss tidsperiod rapporterade medier om hur olika partier vill förbjuda tiggeriet som en lösning på problemet. Debatten består av de som vill förbjuda det organiserade tiggeriet och de som menar att det är de personer som tigger som då drabbas negativt, inte bara ledarna bakom. Detta då det är svårt att utreda och gå till botten med vem det är som egentligen tjänar pengar på tiggeriet. Även företrädare för olika politiska partier anser att individerna, de som tigger, ska kriminaliseras. Mao med flera (2001) menar att allmänhetens medvetenhet om ett socialt problem kan öka genom mediers rapporteringar. Medier har även stort inflytande över politikens beslut för att komma fram till lösningar på problemen. Deras studie visar att beskrivningarna av hemlösa och hemlöshet varierat över tid och att detta kan bero på bland annat journalistiska normer, organisatoriska rutiner, inflytande från den enskilde och konstruktionen av sociala problem genom politiska händelser (Mao et al, 2001). Mao med flera (2011) och Schneider med flera (2010) menar att beroende på hur medier väljer att framställa de hemlösa, positivt eller negativt, påverkas allmänhetens stöd till de hemlösa. Alenius (2012) visar i sin studie att när politiker ville göra tiggeriet olagligt i Finland blev mediers beskrivningar av romer mer negativt samt att allmänhetens inställning mot romer blev mer negativ (Alenius, 2012). Mediers

framställning av tiggare och romer som offer, både i diskursen om tiggare som offer för kriminalitet och i diskursen om romers utanförskap, har inte ökat allmänhetens stöd. I flera artiklar är det olika personer som uttrycker att de inte ger pengar till tiggare. Det framkommer att mediernas rapporter har påverkat allmänhetens uppfattningar om tiggeriet genom kommentarer som att "jag har läst så mycket om illegala ligor". Citatet nedan, av Marius från Rumänien, visar även att vi inte vill se fattigdomen utanför dörren, det är lättare att se det som är längre bort och som inte direkt påverkar oss i vår vardag.

– Folk förebrår mig när jag plockar burkar. **Svenska människor förstår inte att man kan bo i tält och ha en magisterexamen. De skänker pantpengar till Afrika med gula knappen men vägrar att se fattigdomen som står utanför dörren** (Dagens Nyheter, 2013-04-20).

Allmänhetens uppfattning kan i sin tur påverka den politiska debatten och huruvida tiggeri ska göras till en kriminell gärning eller ej. Allmänheten har i tidigare studier om hemlöshet visat sig kunna ha stor inverkan på införandet av lagar gällande lösdriveri på offentliga platser. De hemlösa exkluderades då från de offentliga platserna utifrån argument om att de påverkar allmänhetens livskvalitet (Torck, 2001). Flera studier visar att hemlösa under en lång tidsperiod har omfattats av politiska beslut och lagregleringar runt om i världen som inskränker deras rörelsefrihet. Regleringarna har då främst riktats mot dessa personer för vilka de är snarare än för vad de har gjort (Bancroft, 2012 & Doherty et al, 2008). Vi kan även se den kopplingen i vår studie, att de förslag på åtgärder som lyfts i artiklarna är kopplade till romer som grupp snarare än avgränsade till tiggeri som problem. Vid en jämförelse med hur romer tidigare har omfattats av lagregleringar blir det extra tydligt.

Swärds (2001) studie om hemlöshet visar att hemlöshet i modern tid är ett komplext problem. Hemlöshet måste knytas till situationer snarare än till personer och fokus bör ligga på begrepp som föränderlighet och heterogenitet då hemlöshet bör ses ur ett dynamiskt perspektiv. För att lösa problemen med hemlöshet menar Swärd att det inte går att se på hemlöshet som ett permanent tillstånd och att fokus bör ligga på att förändra samhällsliga strukturer och processer som leder till hemlöshet (Swärd, 2001). I artiklar mot slutet av studiens undersökningsperiod, det vill säga i slutet av perioden 2012-2015, är det fler och fler som lyfter det komplexa i situationen. Precis som med problematiken kring hemlösheten i Swärds studie handlar inte lösningarna om att "få bort" människor som tigger utan att det är en situation som måste lösas genom samarbete på samhälls nivå. Citatet nedan visar på åsikter om just detta.

... EU-parlamentarikern Cecilia Wikström (FP). Hon vänder sig mot hur hennes partikollegor uttryckte sig på DN debatt.

– Det **handlar inte om att skicka en nota till någon**. Det här är **ett mycket allvarligt och svårt problem**, som jag tror kommer diskuteras i valrörelsen. Men jag hoppas det kommer handla om att det **är gränsöverskridande problem vi måste lösa tillsammans** i EU (Aftonbladet, 2014-01-24).

7. Diskussion

Då vi integrerar resultat och analys i samma kapitel innehåller vårt diskussionskapitel en avslutande diskussion som följs av studiens slutsatser. Avslutningsvis ger vi förslag till vidare forskning.

Avslutande diskussion

Utifrån vår urvalsprocess ser vi att uppmärksamheten gentemot EU-medborgare som tigger har ökat i medier. Vi fick betydligt fler träffar i slutet av vår tidsperiod, 2012-2015, i jämförelse med i början. Vilket kan bero på att gruppen EU-medborgare som tigger i Sverige har ökat. Vi kan se att det har skett en viss förskjutning av diskursen och hur det har gått från diskursen om tiggare som offer för kriminalitet till diskursen om romers utanförskap. Som vi visar i analysen har benämningarna av dessa människor förändrats. Inledningsvis skrevs det om "tiggare" eller "romer" vilket efterhand förändrats till att benämna dem som "EU-migranter". Ett tänkbart resonemang skulle kunna vara att EU-migranter upplevs som en mer neutral benämning som inte innehåller lika mycket värderingar som benämningarna tiggare och romer. Inte lika stigmatiserande.

Den gruppen av människor som ingår i vår studie är avgränsade till att de tigger i Sverige utan att vara fast bosatta här. Diskurserna i medier handlar främst om romer vilket har lett till att studien har kommit att följa detta spår. I studien har fokus riktats mot romer vilket inte var tanken från början, utan detta har kommit som en följd av det empiriska materialet. Romer har varit en utsatt grupp genom århundraden och det har skrivits om dem i olika sammanhang vilket har lett till att stereotyper av romer har reproducerats. Utifrån de analyserade artiklarna kan vi se att det ökade tiggeriet inom EU har kommit att ses som en fråga om romer. Det går tydligt att urskilja i artiklarna att romer är en diskriminerad minoritet i hela Europa. Länder inom EU diskuterar vems ansvar det är att göra någonting, rapporter visar på att EU-länderna inte nyttjar de EU-medel som är avsatta just för att öka romers integration i samhället. I artiklarna är det tydligt att det är romer från Rumänien skribenterna syftar till när det skrivs om tiggeri. På så sätt skapas en åtskillnad mellan rumänska romer och svenska romer, den diskriminering som berörs i artiklarna är den som riktas mot rumänska romer, svenska romer osynliggörs i texten. I diskursen om romers utanförskap handlar det om romers diskriminering i Rumänien eller i andra EU-länder. Det skrivs inte om den diskriminering som sker i Sverige idag av svenska romer, om man skriver om diskriminering av svenska romer är det ur ett historiskt tidsperspektiv. Om diskriminering av romer i Sverige utesluts ur texterna och Sverige försöker hjälpa i situationer som inte anses vara Sveriges ansvar, är detta ett sätt att framställa Sverige som "de goda"? Det framkommer att det inte

är Sveriges problem, problemet förläggs till stor del på Rumänien att hantera, det är rumänska medborgare och det är i Rumänien de är diskriminerade.

I diskursen om romer som "de andra" visar analysen hur skribenterna konstruerar romer som "de andra" genom ordval och formuleringar. När det i medier har skrivits om EU-medborgare som tigger i Sverige har det i de artiklar vi har analyserat även framgått att dessa personer är romer från Rumänien. Diskurserna visar på olika sätt att dessa personer inte är svenskar utan människor som kommer från andra länder och med en annan etnisk bakgrund än majoritetsbefolkningen. Genom mediers skildring av olikheter och skillnader förstärks bilden av romer som annorlunda, ibland ställs de i direkt jämförelse med svenskar vilket ytterligare förstärker uppdelningen av ett "vi och dem". Något vi tydligt kan se är att det finns en manifest gräns mellan "vi" och "dem" vilket gör att "vi" aldrig kan bli "dem" och "dem" aldrig kan bli "vi". Mediers diskurser bidrar på så sätt till stigmatiseringen av romer vilket kan göra det svårare för dem att anpassa sig till samhället. Den politiska debatten om tiggeri i medier handlar till stor del om ett eventuellt förbud av tiggeri, dels för att motverka organiserad kriminalitet och dels för att "tvinga" fram en integrering av romer i Rumänien. Ett förbud av tiggeri skulle dock kunna leda till att den etniska diskrimineringen av romer förstärks. Då tiggeriet i Sverige idag främst förknippas med romer skulle ett eventuellt förbud av tiggeri även kunna stämpla romer som kriminella. Vi har i vår analys av diskursen om tiggare som offer för kriminalitet kopplat till tidigare forskning som visat att allmänhetens stöd påverkas av mediers diskurser. Vår uppfattning är att en kriminalisering av tiggeri inte löser problemen för de fattiga EU-medlemmarna utan att det är en lösning för att allmänheten ska slippa konfronteras med dem.

I alla diskurser finner vi olika typer av modaliteter, diskurserna skrivs fram som sanna genom ord som på olika sätt framställer texten som sann utan skribenterna hänvisar till någon källa. De skriver fram sina påståenden om att de flesta EU-medborgare som tigger i Sverige är romer från Rumänien som sanna. Maktrelationer har, som vi skrivit i analysen, en betydande roll för hur verkligheten konstrueras. Då det i flera av de analyserade artiklarna är personer i en maktposition, i förhållande till de personer som de uttalar sig om, som får komma till tals är det även "deras verklighet" som beskrivs. I de analyserade artiklarna finner vi även modaliteter i form av källhänvisningar som kan ses som auktoritära. Genom att använda sig av auktoritära källor i en text lämnar skribenten litet utrymme för ifrågasättande och det som skrivs omfattas ofta som sann fakta. Som vi visar i analysen bygger artiklarna på tidigare texter och man fortsätter att konstruera och reproducera bilden av romer och tiggare på ett visst sätt. Vi kan med hjälp av den tidigare forskningen se att det inte är ett nytt sätt att skriva om romer och tiggare. Mediers möjlighet att konstruera och reproducera bilden av romer och tiggare är stor. De har makten att förändra och påverka diskursen, ändå kan vi tydligt se i de analyserade artiklarna att de

använder sig av liknande språk och ordval som framställer romer och tiggare på ett liknande sätt. Medier tillskriver romer och tiggare en offerstatus genom sina beskrivningar av dem som *offer* för kriminalitet och organiserad brottslighet eller som *offer* för diskriminering och ett medfött utanförskap. Även om vi i analysen inte går in på *hur* eller *på vilket sätt* människor påverkas av mediernas framställningar kan vi ändå utgå från att diskursen i medier utgör en del av att konstituera den sociala världen och att deras framställning påverkar människors uppfattningar.

Diskurserna i artiklarna är väldigt entydiga, vi skulle vilja beskriva dessa diskurser som "starka". Tydligt framträdande diskurser trycker undan "svaga" diskurser och kan i högre grad påverka människors uppfattningar om verkligheten. Offerstatus är ett tydligt exempel på en "stark" diskurs. Sociala problem framställs ofta i medier och andra sammanhang genom "starka" diskurser vilket leder till svårigheter i att upprätthålla en professionell hållning. Därför är det viktigt att de professionella i det sociala arbetet är medvetna om aktuella diskurser och inte tror att man kommer att förbli opåverkad. Om en diskurs är "stark" kan vi tänka oss att arbetet kan påverkas av motsägelsefulla diskurser som försvarar för de professionella att förhålla sig till problemet. "Starka" och entydiga diskurser, som offerdiskursen, är svåra att handskas med inom det sociala arbetets praktik då de resulterar i att de personer som inte passar inom ramen får svårt att få hjälp. Det är av vikt att belysa rådande diskurser för att möjliggöra för de professionella att distansera sig och reflektera över diskurserna och därmed kunna hantera dem på ett professionellt sätt. Genom vår studie belyser vi framträdande diskurser inom ett ämne som är aktuellt för socialt arbete. Det är inom socialt arbete till exempel viktigt att förhålla sig professionellt till diskursen om romer som "de andra". Det är viktigt att vara neutral i förhållande till diskursen och inte handla utifrån föreställningar om romer som "de andra".

Slutsatser

Analysen visar tre diskurser som särskilt framträdande, *diskursen om romer som "de andra"*, *diskursen om tiggare som offer för kriminalitet* och *diskursen om romers utanförskap*. Vi kan se en diskursiv förskjutning från kriminalitetsdiskursen mot utanförskapsdiskursen, även om de båda diskurserna finns parallellt med varandra. Diskursen om romer som "de andra" är mer övergripande genom hela tidsperioden och finns representerad sammanvävt med de andra diskurserna.

Diskurserna i medier byggs upp kring beskrivningar om romer och tiggare som offer, antingen som offer för kriminalitet och organiserad brottslighet eller som offer för diskriminering och ett medfött utanförskap. Diskurserna förstärks av skribenterna genom sättet att framställa texterna som sanna och som en bild av

verkligheten. Vi kan genom skribenternas språk och ordval tydligt se hur de skapar diskurser som konstruerar och reproducerar bilden av "romer".

Kunskapsbidrag och förslag till vidare forskning

Genom att använda diskursanalys som metod vill vi uppmärksamma hur utsatta grupper kan konstrueras genom mediernas språkbruk. Vi vill belysa den makt medier har att förstärka maktrelationer mellan grupper och deras förmåga att skapa åtskillnader mellan "vi och dem". Vi menar att studiens resultat är av vikt för socialt arbete då den belyser betydelsen av att det sociala arbetet är medveten om de rådande diskursernas inflytande och varför den professionella måste distansera sig och reflektera över detta.

Det tiggeri vi ser idag på våra gator är annorlunda mot tidigare och är därför av relevans att studera. Debatten har ökat både i medier och på den politiska agendan, både nationellt inom Sverige och internationellt inom EU-länderna. Det vi hoppas att studien ska bidra med är en tydlig framställning av vilken bild medier ger av EU-medborgare som tigger och vad som lyfts fram i förhållande till den ökade debatten. Vår studie kan dock inte säga någonting om *hur* allmänheten påverkas av diskursen i medier, för att studera hur diskursen påverkar den bredare sociala praktiken krävs en kompletterande metod och teori. Den bredare sociala praktiken innefattar både diskursiva och icke-diskursiva element och därför måste analysen kompletteras med förslagsvis sociologisk teori eller kulturteori utöver diskursanalysen. Förslag till vidare forskning skulle därför kunna vara att studera hur diskursen i medier om EU-medborgare som tigger faktiskt påverkar allmänhetens uppfattningar. En annan infallsvinkel som skulle vara intressant att ta avstamp från är det som vi i vår analys av diskursen om romers utanförskap till viss del uppmärksammade gällande frågan om vem som ska ta ansvar för romers situation. Då medierapporteringen av EU-medborgare som tigger inte avstannade efter avgränsningen av vår studie vore det även intressant att se hur den diskursiva förskjutningen ser ut ett år framöver.

8. Referenser

Tryckta referenser

Ahrne, G. & Svensson, P. (2011) "Att designa ett kvalitativt forskningsprojekt". I: Ahrne, G. & Svensson, P. (red) *Handbok i kvalitativa metoder*. Stockholm: Liber.

Alenius, K. (2012) "Beggars, scammers, discriminated against by the whole of Europe: Romania's Roma in Finnish tabloids, 2008-2011". *The Romanian Journal for Baltic and Nordic Studies* 4(2):87-109.

Bancroft, H. K. (2012) "Zones of exclusion: Urban spatial policies, social justice and social services". *Journal of Sociology & Social Welfare* 39(3): 63-84.

Beijer, U. (1999) *Tiggeri – ett nygammalt fenomen*. FoU-rapport 1999:29. Stockholm: Socialtjänstförvaltningen Forsknings- och utvecklingsenheten.

Boréus, K. (2011) "Diskursanalys". I: Ahrne, G. & Svensson, P. (red) *Handbok i kvalitativa metoder*. Stockholm: Liber.

Boréus, K. (2011) "Texter i vardag och samhälle". I: Ahrne, G. & Svensson, P. (red) *Handbok i kvalitativa metoder*. Stockholm: Liber.

Brune, Y. (2008) "Bilden av invandrare i svenska nyhetsmedier". I: Darvishpour, M. & Westin, C. (red) *Migration och etnicitet*. Ungern: Studentlitteratur.

Burr, V. (2004) *Social constructionism*. [2:a uppl.] London: Taylor & Francis Group.

Börjeson, M. & Palmblad, E. (2007) "Introduktion". I: Börjeson, M. & Palmblad, E. (red) *Diskursanalys i praktiken*. Malmö: Liber.

Börjesson, M. (2003) *Diskurser och konstruktioner - en sorts metodbok*. Lund: Studentlitteratur.

Mao, Y., Calder, M., Richter, S., & Kovacs Burns, K. (2011) "Framing Homelessness for the Canadian Public: The News Media and Homelessness". *Canadian Journal of Urban Research* 20(2): 1-19.

Diskrimineringsombudsmannen (u.å.) *Diskriminering av romer i Sverige*. Ombudsmannen mot etnisk diskriminering: Stockholm.

Doherty, J., Busch-Geertsema, V., Karpuskiene, V., Korhonen, J., O'Sullivan, E., Sahlin, I., Tosi, A., Petrillo, A. & Wagnanska, J. (2008) "Homelessness and Exclusion: Regulating public space in European Cities" *Surveillance & Society* 5(3): 290-314.

Engebrigtsen, A.I. (2012) *Tiggerbander og kriminelle bakmenn eller fattige EU-borgere? Myter og realiteter om utenlandske tiggere i Oslo*. Oslo: Nova - Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring. 2:2012.

European Commission (2014). *Study on Mobility, Migration and Destitution in the European Union*. Luxemburg: Publications Office of the European Union.

Fairclough, N. (2010) *Critical Discourse Analysis - The Critical Study of Language*. [2:a uppl.] Edinburgh: Pearson Education Limited.

FRA, European Union Agency for Fundamental Rights (2012) *The situation of Roma in 11 EU Member States*. Luxemburg: Publications Office of the European Union.

Hodgetts, D., Hodgetts, A. & Radley, A. (2006) "Life in the shadow of the media : Imaging street homelessness in London". *European Journal of Cultural Studies* 9(4): 497-516.

Jönsson, J. (2014) *Localised Globalities and Social Work - Contemporary Challenges*. Östersund: Mittuniversitetet, Institutionen för Socialt arbete. Doktorsavhandling.

Länsstyrelsen (2014) *Utsatta EU-medborgare i Sverige. Lägesrapport ur ett människohandelsperspektiv*. Stockholm: Länsstyrelsen.

Mattson, T. (2012) *Intersektionalitet i socialt arbete. Teori, reflektion och praxis*. Malmö: Gleerups.

Meeuwisse, A. & Swärd, H. (2002) "Vad är ett socialt problem?". I: Meeuwisse, A. & Swärd, H. (red) *Perspektiv på sociala problem*. Stockholm: Natur & Kultur.

Mostowska, M. (2014) "'We Shouldn't but We Do...': Framing the Strategies for Helping Homeless EU migrants in Copenhagen and Dublin". *British Journal of Social Work* 44(1):18-34.

Mäkinen, V. (2013) "Are there fundamental rights for roma beggars in Europe?" *Political Theology* 14(2):201-218.

Puskás, T. & Ålund, A. (2013) "Etnicitet - gränsdragningens och skillnadsskapandets komplexitet". I: Dahlstedt, M. & Neergaard, A. (red) *Migrationens och etnicitetens epok - Kritiska perspektiv i etnicitets- och migrationsstudier*. Stockholm: Liber.

Schierup, C-U., Krifors, K. och Slavnić, Z. (2013) "Social exkludering - Migration och social utsatthet". I: Dahlstedt, M. & Neergaard, A. (red.) *Migrationens och etnicitetens epok - Kritiska perspektiv i etnicitets- och migrationsstudier*. Stockholm: Liber.

Schneider, B., Chamberlain, K. & Hodgetts, D. (2010) "Representations of Homelessness in Four Canadian Newspapers: Regulation, Control, and Social Order". *Journal of Sociology & Social Welfare* 38(4): 147-172.

Silverman, D. (2013) *Doing qualitative research*. [4:e uppl.]. Thousand Oaks, CA: Sage Publications.

Socialstyrelsen (2013) *Hemlöshet bland utrikesfödda personer utan permanent uppehållstillstånd i Sverige*. Stockholm: Socialstyrelsen.

Sohlberg, B-M. & Sohlberg, P. (2013) *Kunskapens former. Vetenskapsteori och forskningsmetod*. Stockholm: Liber.

SOU 2006:21. *Mediernas Vi och Dom - Mediernas betydelse för den strukturella diskrimineringen. Rapport av Utredningen om makt, integration och strukturell diskriminering*. Stockholm: Fritzes.

Stier, J. (2008) "Etnisk identitet". I: Darvishpour, M. & Westin, C. (red) *Migration och etnicitet*. Ungern: Studentlitteratur.

Svensson, P. & Ahrne, G. (2011) "Att designa ett kvalitativt forskningsprojekt". I: Ahrne, G. & Svensson, P. (red) *Handbok i kvalitativa metoder*. Stockholm: Liber.

Sveriges Kommuner och Landsting (2014) *Några juridiska frågor gällande utsatta EU-medborgare*.

Swärd, H. (2001) "Porträtterad nöd – berättelser om hemlösa". *Socialvetenskaplig tidskrift* (1-2): 54-76.

Torck, D. (2001) "Voices of homeless people in Street Newspapers: A Cross-Cultural Exploration". *Discourse Society* 12(371): 71-86.

Turunen, P. (1992) "Arbete med finska zigenare". I: Sundh, K. & Turunen, P. (red) *Social mobilisering - om samhällsarbete i Sverige*. Stockholm: Publica.

Vetenskapsrådet (u.å.) *Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning*.

Westin, N. (2008) "Om etnicitet, mångfald och makt". I: Darvishpour, M. & Westin, C. (red) *Migration och etnicitet*. Ungern: Studentlitteratur.

Westin, N., Wallengren, S., Dimiter-Taikon, K. & Westin, C. (2014) *Antiziganism i statlig tjänst Socialstyrelsens behandling av romer och resande under 1900-talet*. Edita Bobergs AB: Falun.

Vikkelsø Slot, L. (2004) "Den journalistiska legitimeringen av den danska invandrardebatten". I: Blomberg, H., Kroll, C., Lundström, T. & Swärd, H. (red) *Sociala problem och socialpolitik i massmedier*. Lund: Studentlitteratur.

Winther Jørgensen, M. & Phillips, L. (2000) *Diskursanalys som teori och metod*. Lund: Studentlitteratur.

Elektroniska källor

Folkbladet, 2015 – <http://www.folkbladet.se/nyheter/norrkoping/ansvarig-minister-eu-migranter-ska-fa-hjalp-pa-hemmaplan-7728289.aspx> (2015-03-13).

Europeiska kommissionen, 2015 – http://ec.europa.eu/finland/service/mobility/index_sv.htm (2015-04-02).

Offentligt tryck

Fördraget om Europeiska Unionens funktionssätt, artikel 45.

Bilaga 1 – Sammanställning av artiklar

Artiklar 2012

“Tiggarna har delat upp stan mellan sig”	Dagens Nyheter	2012-12-20
“Ger du pengar till tiggare?”	Expressen	2012-12-17
“Justitieministern vill förbjuda organiserat tiggeri”	Expressen	2012-12-17
“C vill ha skärpt lag mot tiggeri”	Svenska Dagbladet	2012-06-12
“Bor i bilar - 3 km från slottet”	Aftonbladet	2012-04-01

Artiklar 2013

“En fråga som delar Stockholm”	Svenska Dagbladet	2013-12-25
“EU måste pressa Rumänien”	Svenska Dagbladet	2013-11-30
“Stockholm en kall vårdag”	Dagens Nyheter	2013-04-20
“Fler partier vill införa förbud”	Dagens Nyheter	2013-03-31
“Ett förbud mot tiggeri slår mot de fattigaste”	Aftonbladet	2013-01-06

Artiklar 2014

“Kyrkor ökar insats för migranter”	Svenska Dagbladet	2014-12-30
“Att förbjuda tiggeri vore att stänga enda möjligheten till ett bättre liv för våra EU-grannar”	Expressen	2014-07-15
“Tiggare erbjuds gratis hemresor”	Aftonbladet	2014-07-11
“Att tillåta tiggeri försvårar för romerna att integreras”	Dagens Nyheter	2014-02-08
“Skicka notan till Rumänien”	Aftonbladet	2014-01-24

Artiklar 2015

“Vi vill bara få stanna här”	Aftonbladet	2015-03-30
“Tiggarfrågan kan inte lösas i Sverige”	Expressen	2015-03-04
“Han förväntas lösa tiggarnas situation”	Svenska Dagbladet	2015-02-09
“100-tals samtal om tiggare och hemlösa”	Dagens Nyheter	2015-01-27
“Plötsligt blev det tydligt varför romerna kommer”	Aftonbladet	2015-01-24
“Få migrantbarn får plats i skolan”	Svenska Dagbladet	2015-01-02